

Księga Modlitwy

Opracowanie: Madżida al-Saleh [ukhtimuslimah@yahoo.com]

Konsultacje lingwistyczne: Joanna Chołuj

Konsultacje merytoryczne: Mohammed Al-Saleh

Przy przygotowaniu opracowania wykorzystano:

1. „The pillars of Islam & Iman and what every Muslim must know about their religion” autor: Muhammad bin Jamil Zino, Wykładowca Dar-ul-Hadith Al-Khairijah Makkah Al-Mukarramah. Wydawnictwo: Darussalam. Wrzesień 2000.
2. „The Prophet’s manner of performing prayers”, Szeikh Abdul Aziz bin Abdullah bin Baz, English version. Wydawnictwo: Ministry of Islamic Affairs, Endowments, Da’awah and Guidance, Kingdom of Saudi Arabia 1995.
3. Angielskie tłumaczenia zbiorów hadisów Bukhari,
Muslim <http://www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/bukhari/http://www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/muslim/>
4. Polskie tłumaczenie Koranu wg. Józefa Bielawskiego. PAN 1997

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci zabronione.

BISMILLÂH IR-RAHMÂN IR-RAHÎM

Spis Treści

OBOWIĄZEK I ZALETY MODLITWY.....	3
WARUNKI WAŻNOŚCI MODLITWY.....	3
ARKANA MODLITWY.....	5
MODLITWY FARD – OBOWIĄZKOWE. JAK SIĘ MODLIĆ?.....	6
MODLITWY ODMAWIANE CICHU I NA GŁOS.....	8
PRZYKŁADOWE WYKONANIE MODLITWY DWU-RAKATOWEJ. TABELA.....	9
MODLITWY SUNNA - NADOBOWIĄZKOWE.....	11
IŁOŚĆ RAKATÓW W MODLITWACH – TABELA.....	11
CZAS MODLITW.....	12
CZAS, PODCZAS KTÓREGO MODLITWA JEST ZABRONIONA.....	13
‘ADHAN’ ORAZ ‘IQAMA’.....	13
MIEJSCA, W KTÓRYCH MODLITWA JEST ZABRONIONA.....	14
CO UNIEWAŻANIA MODLITWĘ?.....	15
RZECZY ZABRONIONE PODCZAS MODLITWY – ‘MAKRUUH’.....	15
OPUSZCZENIE MODLITWY, ‘QADAAUS’.....	16
POKŁON ZA ZAPOMNIENIE, ‘SUDŻUD AS-SAHĒ’.....	16
POKŁON DZIĘKCZYNNY, ‘SUDŻUD SZUKR’.....	17
POKŁON PODCZAS RECYTACJI KORANU, ‘SUDŻUD TILĀLAH’.....	17
MECZET.....	18
IMAM.....	19
NAŚLADUJĄCY, ‘MAAMUUN’.....	20
MODLITWA ZBIOROWA, ‘DŻAMAA’AH’.....	21
USTAWIENIE PODCZAS MODLITWY.....	21
MODLITWA ZBIOROWA KOBIET W MECZECIE.....	22
MODLITWA PIĄTKOWA W MECZECIE, ‘DŻUMM’AH’.....	22
ETYKIETA MODLITWY PIĄTKOWEJ.....	23
KAZANIE, ‘KHUTBAH’.....	23
MODLITWY ŚWIĄTECZNE - ‘EID’.....	24
MODLITWA OFIAROWYWANA PODCZAS RAMADANU, ‘TARAĪIH’.....	27
MODLITWA BŁAGALNA, ‘WITR’.....	28
MODLITWA NOCNA, ‘TAHADŻDŻUD’.....	29
MODLITWA PORANNA, ‘DUHAA’.....	30
MODLITWA O WYBACZENIE, ‘TAUBAH’.....	30
MODLITWA O WSKAZÓWKĘ, ‘ISTIKHARA’.....	30
MODLITWA CHOREGO.....	31
MODLITWA ZA ZMARŁEGO, ‘DŻANAAZAH’.....	33
MODLITWA O DESZCZ, ‘ISTISQAA’.....	37
MODLITWA PODCZAS ZAĆMIENIA SŁOŃCA, ‘KUSUUF’.....	37
MODLITWY NA RÓŻNE OKAZJE – DU’A.....	38
MODLITWA PROROKA (PZN).....	38

O BOWIĄZEK I ZALETY MODLITWY.

Modlitwa jest jednym z filarów Islamu, jej wykonanie pięć razy dziennie o określonym czasie obowiązuje każdego dorosłego, muzułmanina będącego w pełni sił umysłowych. Prorok (pzn) rzekł: „**Pióro uniesione jest nad trzema (osobami ie. nie zostaną one osądzone): chory na umyśle, który nie jest zdolny do racjonalnego myślenia dopóki nie wyzdrowieje, śpiącym do chwili przebudzenia oraz dziećmi, dopóki nie osiągną wieku dojrzałości.**” (Ahmad oraz Abu Dawud)

Rodzice powinni uczyć dzieci modlitwy oraz pilnować jej wykonania, kiedy pociechy skończą 7 lat. Za zaniedbanie modlitwy może dzieci karać w delikatny sposób, kiedy skończą 10 lat. Ma to na celu przyzwyczajanie ich do regularnego wykonywania modlitwy i zaszczerpienia w sercu poczucia obowiązku. Prorok (pzn) rzekł: „**Nauczajcie dzieci modlitwy kiedy mają siedem lat, potem karzcie je (za jej zaniedbanie) kiedy osiągną 10 lat i oddzielcie je, aby nie spały razem.**” (Ahmad, autentyczny).

[Koran 70:34-35] „...i ci, którzy się troszczą o swoje modlitwy oni będą w Ogrodach uszanowani!”

[Koran 29:45] „Głoś to, co ci zostało objawione z Księgi i odprawiaj modlitwę! Zaprawdę, modlitwa chroni od szpetoty i powstrzymuje od niegodziwości! A wspomnianie Boga jest większe. Bóg wie, co wy robicie.”

[Koran 107:4-5] „Biada modlącym się, którzy są niedbali w swojej modlitwie...”

[Koran 23:1-2] „Szczęśliwi są wierzący, którzy są pokorni w swoich modlitwach.”

[Koran 9:59] „Po nich przyszli następcy, którzy zaniechali modlitwy i poszli za swoimi namietnościami; niebawem spotka ich zguba.”

Prorok (pzn) rzekł: „**Pomyślcie, czy na człowieku, który kąpie się pięć razy dziennie w rzece płynącej przed jego drzwiami, zostaje choć ziarnko brudu?**” Odpowiedzieli: „**Żaden brud na nim nie zostanie.**” On rzekł: „**Oto podobieństwo do pięciu dziennych modlitw, poprzez które Allah wymazuje grzechy.**” (Uzgodniony).

Prorok (pzn) rzekł „**Przymierzem (które odróżnia) nas od innych, jest modlitwa (salat), zatem ktokolwiek ją opuści, nie jest wśród wierzących.**” (Ahmad oraz inni, Autentyczny).¹

Prorok (pzn) rzekł: „**Pomiędzy człowiekiem a kufr oraz szirk leży opuszczenie modlitwy (salat).**” (Muslim)

Wysłannik Allaha (pzn) rzekł: „**Rzeczy tego świata (doczesne), które są mi miłe to kobiety i perfumy; a odpoczynkiem dla mych oczu jest modlitwa.**” (Ahmad, Autentyczny).

Abu Hurairah rzekł: „**Wysłannik Allaha modlił się w nocy tak długo, że puchły mu stopy. Zapytano go: „O wysłanniku Allaha! Po co czynisz to wszystko, skoro Allah wybaczył ci twe przeszłe i przyszłe grzechy?” Odrzekł: „Czyż nie powinienem być wdzięcznym słudze?”**”

WARUNKI WAŻNOŚCI MODLITWY.

Następujące warunki muszą zostać spełnione, aby modlitwa była ważna:

1. Modlitwa powinna zostać wykonana w obowiązującym czasie.
2. Stan czystości rytualnej, należy oczyścić się z większej lub mniejszej nieczystości (ghusl lub wudu). Prorok rzekł (pzn): „**Allah nie przyjmie modlitwy bez oczyszczenia.**” (Muslim oraz inni).
3. Czystość ciała, ubrania oraz miejsca modlitwy musi zostać zachowana (nie powinny być zabrudzone nieczystościami). Jeżeli nie jesteśmy w stanie usunąć nieczystości, odmawiamy modlitwę, niezależnie od stanu (ubrania, miejsca, itp.)

---

¹ Uwaga tłumacza (w tekście oryginalnym): jest to najbardziej dokładne tłumaczenie arabskiego tekstu, chociaż są inne interpretacje ostatniej frazy które są pod względem lingwistycznym poprawne, np. „ktokolwiek opuścił ją, uczynił akt niewiary”.

4. Właściwy ubiór.

[Koran 7:31] „O synowie Adama! Bierzcie wasze ozdoby na każde miejsce modlitwy! Jedzcie i pijcie, ale nie trwońcie! Zaprawdę, Bóg nie kocha rozrzutników!”

Arabskie słowo „zina”, przetłumaczone jako „ozdoby”, rozumiane jest przez komentatorów jako ubranie wystarczające do okrycia części intymnych. Słowo „masdżid” dosłownie znaczy „miejsce sędzi” (*miejsce pokłonu*) i tak interpretowane odnosi się do modlitwy. Powyższy werset należy rozumieć: „okrycie swoje intymne części ciała podczas każdej modlitwy”. Prywatne części ciała (aura) mężczyzny to obszar od pępka do kolan, aczkolwiek podczas modlitwy mężczyzna powinien również okryć ramiona, w oparciu o nauki Proroka (pzn): **„Nie wolno mi modlić się z podwiniętymi rękawami.”** (Muslim) oraz **„Nikt nie powinien wykonywać modlitwy w ubraniu, które odkrywa nagość jego ramion”** (Uzgodniony). Muslim przekazał jedną wersję w brzmieniu: **„kiedy jego oba ramiona są nagie.”**

Prywatne części ciała (aura) kobiety obejmują jej całe ciało, poza twarzą oraz dłońmi (podczas modlitwy). Ubranie nie może prześwitywać, albowiem modlitwa w okryciu, przez które widoczna jest skóra, nie zostanie przyjęta. Prorok (pzn) rzekł: **„Allah nie przyjmie modlitwy kobiety, która nie przekwitła, bez khimar (materiału okrywającego włosy, szyję i klatkę piersiową).”** (Abu Dawud i inni, autentyczny, zobacz Al-Mishkat no 1062 sprawdzony przez Al-Albani).

Hadis ten zaznacza, iż Allah nie przyjmie modlitwy kobiety, która osiągnęła wiek dojrzałości płciowej jeśli nie okryje ona swego ciała. Wolno kobiecie odsłonić twarz i ręce podczas modlitwy (nie ma dowodu na to, iż wymagane jest okrycie tych części ciała). Jeżeli muzułmanka zakrywa twarz i musi wykonać modlitwę w miejscu publicznym (w którym mogą przebywać mężczyźni), może modlić się z zakrytą twarzą. Abstrahując od zasad ubioru podczas modlitwy, całe ciało kobiety jest „aura”, co oznacza, iż obcy mężczyzna (który nie jest jej mahram) nie powinien go oglądać.

6. Należy być zwróconym twarzą ku Qibla.

[Koran 2:144] „Widzieliśmy zwrócenie twojej twarzy ku niebu, My zaś teraz chcemy zwrócić się w kierunku, który ciebie zadowoli. Zwróć więc swoją twarz w kierunku świętego Meczetu. I gdziekolwiek się znajdziecie, zwracajcie się twarzami w jego kierunku. Zaprawdę, ci, którym została dana Księga, wiedzą, że to jest prawda pochodząca od ich Pana. A Bóg nie lekceważy tego, co czynicie!”

Osoba, która jest w stanie dostrzec Kabe, musi na nią spojrzeć przed rozpoczęciem modlitwy, aby upewnić się, czy zwrócona jest we właściwym kierunku. Ta, która nie jest w stanie dostrzec Kaby, powinna zapytać się o jej kierunek rezydenta lub ustalić za pomocą np. kompasu.

Zwrócenie się w stronę Qibli podczas modlitwy, jest obowiązkiem, który może zostać wyjątkowo zniesiony w następujących sytuacjach:

- Podczas nadobowiązkowej (sunna) modlitwy podróznego (w trakcie przemieszczania się na zwierzęciu, statkiem, pociągiem, samolotem, itp), rezydenta zmierzającego do meczetu. Mogą oni odmawiać modlitwy sunna w dowolnym kierunku oraz pozycji. Jeżeli wierny znajduje się w pozycji siedzącej - ruku i sędzi może wykonać za pomocą gestów, skłon głowy w sędzi powinien być głębszy niż w ruku.
- Jeżeli zachodzi obawa (w konkretnym momencie, czasie) przed niebezpieczeństwem; wierny znajduje się w pozycji lub kierunku wbrew własnej woli; jest zbyt słaby (z powodu choroby, aby zwrócić się ku Qibla. W tych przypadkach, wymóg skierowania ku Qibla, zostaje zniesiony ze względu na niemożność jego wypełnienia.

7. Nija (intencja). Osoba, która zamierza się modlić, musi wiedzieć, którą z modlitw będzie odmawiać, czy jest to modlitwa fard (obowiązkowa), czy sunna² (nadobowiązkowa); jak również, która jest to modlitwa (dhuhr, asr, itp.). Prorok (pzn) rzekł: **„Czyni są sądzone według intencji, a każdy człowiek otrzyma to, co zamierzał.”** (Bukhari)

² Modlitwy sunna nazywane są też „nafl”

ARKANA MODLITWY.

Aby modlitwa została zaakceptowana przez Allaha, muszą zostać wykonane w jej trakcie określone czynności (arkana-podstawy, fundamenty).

1. Nijah – czyli intencja.
2. Takbirat-ul-Ihram (recytacja: „Allahu Akbar” na początku modlitwy). Prorok (pzn) rzekł: **„Kluczem modlitwy jest czystość. Zaczyna się od takbir i kończy na taslim.”** (Tirmidhi i inni, Tirmidhi rzekł: „Jest to najbardziej autentyczny i najlepszy hadis w tej kwestii”).
3. Qijam (pozycja stojąca) podczas modlitwy obowiązkowej (fard).

[Koran 2:238] „Przestrzegajcie modlitw i modlitwy średniej, i stawajcie przed Bogiem w pokorze!”

Jeżeli wierny nie jest w stanie stać podczas modlitwy obowiązkowej może modlić się siedząc. Jeżeli przyjęcie pozycji siedzącej sprawia mu trudność, może leżeć na boku lub przyjąć dogodną pozycję.

Modlitwy sunna (nadobowiązkowe) można wykonywać na siedząco, nawet jeżeli wierny może stać. Warto jednak pamiętać wypowiedź Proroka (pzn): **„Modlitwa człowieka siedzącego przyniesie mu połowę nagrody za (normalną) modlitwę.”** (Uzgodniony).

4. Recytacja sury Al-Fatiha w każdym rakacie modlitwy fard i sunna. Prorok (pzn) rzekł: **„Nie ma modlitwy dla tego, kto nie recytuje Sury Otwierającej (Sura Al-Fatiha).”** (Uzgodniony).
5. Ruku (skłon). Wszyscy uczeni zgadzają się, iż ruku jest podstawowym elementem modlitwy. Akceptowanym minimum jest skłon w pasie, z dłońmi opartymi o kolana, z chwilą odpoczynku w tej pozycji. Opiera się to na stwierdzeniu Proroka (pzn): **„Skłońcie się, aż odpoczniecie w ruku”.** (Bukhari).
6. Przyjęcie pozycji stojącej po ruku oraz chwila odpoczynku w tej pozycji, co opiera się na wypowiedzi Proroka (pzn): **„Następnie wstańcie, aż stać będziecie prosto.”** (Bukhari).
7. Sudżud - dwa pokłony w każdym rakacie, oraz przyjęcie pozycji siedzącej między nimi, odpoczywając w każdej z nich. Prorok (pzn) rzekł: **„Następnie pokłońcie się, aż odpoczniecie w sudżud. Potem usiądźcie, aż odpoczniecie siedząc.”** (Bukhari); **„Kiedy wykonujecie sudżud, połóżcie dłonie na ziemi, a ramiona unieście do góry.”** (Muslim)

Jest 7 części ciała, na których musi być wykonany pokłon: czoło, nos, obie dłonie, kolana, palce stóp. Ręce z dala od boków (łokcie nie powinny przywierać do ciała). Prorok (pzn) rzekł: **„Nakazano mi uczynić pokłon na siedmiu częściach ciała; na czole (i wskazał na swój nos); obu dłoniach, obu kolanach, oraz palcach stóp.”** (Uzgodniony).

8. Dżulus - pozycja siedząca, w której recytowany jest taszahhud. Prorok (pzn) rzekł: **„Kiedy podnieśliście głowę z ostatniego pokłonu (sudżud) i siedzieliście podczas recytacji taszahhud, wówczas wasza modlitwa jest kompletna.”** (Bukhari).
9. Taslim („assalamu allejkum ła rahmatullah” w prawą, a następnie w lewą stronę). Taslim opiera się na modlitwie Proroka (pzn) i jego wypowiedzi: **„Kluczem modlitwy jest czystość, zaczyna się ona od takbir, a kończy na taslim.”** (Thimidri i inni).
10. Właściwa kolejność. Rozpoczynamy od intencji, następnie takbirat-ul-ihram w pozycji stojącej, recytujemy surę Al-Fatiha, skłon w ruku, przyjęcie pozycji stojącej, następnie pokłon w sudżud. W drugim i w ostatnim rakacie, siedzimy podczas taszahhud, a w ostatnim rakacie czynimy taslim. Dowodem potwierdzającym taką kolejność jest hadis, w którym Prorok (pzn) pouczał człowieka w pośpiechu wykonującego modlitwę.

MODLITWY FARD – OBOWIĄZKOWE. JAK SIĘ MODLIĆ?

Modlitwa w Islamie skonstruowana jest ze zwrotek, tzw. rakatów (liczba pojedyncza: rakat). Każda z modlitw ma określoną ilość zwrotek (rakatów) i odmawiana jest w określonym czasie w ciągu dnia. Poniżej dokładny opis wykonania poszczególnych modlitw.

FADŹR – MODLITWA PORANNA.

Składa się z 2 rakatów fard (obowiązkowych). Jej czas zaczyna się o świcie (kiedy ciemności nocy zaczynają się rozjaśniać) – kończy z chwilą kiedy, słońce zaczyna przekraczać linię horyzontu.

JAK WYKONAĆ MODLITWĘ SKŁADAJĄCĄ SIĘ Z 2 RAKATÓW:

1. Należy oczyścić się poprzez wudu lub ghusl lub tajammum (zob. Księga Oczyszczenia [LINK](#))
2. Zwrócić się twarzą w stronę Kaby, Świętego Domu w Mekce, z intencją odmówienia dwu rakatowej modlitwy (tutaj: obowiązkowej modlitwy fadżr).
3. Powiedzieć „Allahu Akbar” (tzw. ‘takbir’³), oczy spuszczone, wzrok spoczywa w miejscu, gdzie bić będziemy pokłon (gdzie znajduje opracie głowy). Podnieść ręce na wysokość ramion lub uszu, podczas wymawiania takbir. Prorok (pzn) rzekł: „**Kluczem modlitwy jest czystość. Zaczyna się od takbir i kończy na taslim.**” (Tirmidhi i inni, Tirmidhi rzekł: „Jest to najbardziej autentyczny i najlepszy hadis w tej kwestii”).
4. Umieścić ręce, po ‘takbiirat ul-ihraam’, „na dołku” – tj. na wysokości pomiędzy klatką piersiową a poziomem łokcia. Sunną jest umieszczenie prawej dłoni na lewej i objęcie nadgarstka lewej dłoni - prawą dłonią.
5. Wyrecytować otwierającą suplikację (sunna): „Subhanaka Allahuma ła bihamdike.....”
6. Następnie „Bismillahi ar-rahmani ar-rahim”. Zawsze recytuje się szeptem, opiera się to na hadisie przekazanym przez Anasa: „Modliłem się w obecności Wysłannika Allaha, Abu Bakr’a, Umar’a, Uthman’a, i nigdy nie słyszałem, aby któryś z nich recytował ‘Bismillahi ar-rahmani ar-rahim’ na głos.” (Muslim. Księga 4, Nr 0786)
7. Recytować surę Al-Fatiha (Sura Otwierająca).
8. Powiedzieć „Amiin” po zakończeniu recytacji Al-Fatihy, na głos (imam i wierni) w rakatach, które recytowane są na głos. W pozostałych „cichych” – cicho.
9. Recytować surę lub werset Koranu po Al-Fatisze – w obu rakatach modlitwy fadżr i džumm’ah, pierwszych dwóch rakatach modlitwy dhuhr, asr, maghrib oraz ‘isza.
10. Powiedzieć „Allahu Akbar”, podnosząc ręce na wysokość uszu lub ramion i wykonać ruku – skłon. Głowa oraz plecy w jednej linii, rękoma objąć kolana.
11. W ruku w skłonie powiedzieć „Subhana rabbija l’adhim”. Zaleca się powiedzieć dodatkowo „Subhanaka-Allahuma Rabbana ła bihamdika. Allahumma aghfirli”. „Cześć należy się Allahowi, i ja Tobie Panie cześć oddaję, wybacz mi me grzechy.”
12. Podnosząc się z ruku, powiedzieć „Sami Allahu li man hamida”.
13. W pozycji wyprostowanej (qijam), położyć ręce na klatce piersiowej (na „dołku”), powiedzieć „Rabbana ła lakal hamd.” Jeśli wierny modli się indywidualnie może recytować dłuższą wersję tj. „Rabbana ła lakal hamdu hamiidan kathiiran tajjiban mubarakan fihii, mi’a s-samałati ła mil’a’ma bajnahuma ła mil’a’ma szita min szijin ba’ad”. Panie, część należy się Tobie jedynie, modlitwy niezmierne, ogarniające niebo i ziemię, to co pomiędzy i to co Ciebie zadawała.”
14. Przyjąc pozycję takbir unosząc dłonie na wysokość ramion lub uszu, powiedzieć „Allahu Akbar”
15. Przejść do pokłonu (pozycja sudżud). Zaleca się, najpierw dotknąć ziemi kolanami, a dopiero potem oparł się dłońmi (jeśli nie sprawia mu to trudności). W sudżud należy oprzeć się na tzw. „siedmiu punktach” (czoło, nos, dłonie, palce u stóp), powiedzieć: „Subhana Rabija al’Ala” (lub wersja dłuższa „Subhanaka Allahuma Rabbana ła bihamdika. Allahuma aghfirli”. Zaleca się wykonywanie

---

³ występuje też pod nazwą ‘takbirat ul-ihram’

suplikacji, wnoszenie prośb podczas sudżud, ponieważ Prorok (pzn) rzekł: „**Oдноśnie ruku, wychwalajcie Pana podczas jego wykonywania, oдноśnie sudżud (pokłon), powinniście wykonywać więcej suplikacji i wznosić prośby, albowiem ich wykonanie podczas pokłonu więcej jest warte.**”.

16. Podnosząc się z pokłonu do pozycji siedzącej powiedzieć „Allahu Akbar”
17. W pozycji siedzącej, dżulus, usiąść na lewej nodze, prawa stopa wyprostowana opiera się palcami o podłogę, dłonie położyć na udach przy kolanach, powiedzieć 3 razy: „Rabbi aghfirlii 1arhamni, 1ahdini, 1a razuqni”. Należy chwilę odpocząć w tej pozycji.
18. Wyprostować się, mówiąc „Allahu Akbar”.
19. Wykonać pokłon, tak samo jak w pkt. 14
20. Po wyprostowaniu (podnosząc głowę mówimy „Allahu Akbar”), wierny może chwilę odpocząć w pozycji siedzącej (dżalsatu 1'istiraha, pozycja odpoczynku), następnie przejść do pozycji stojącej – qijam. Przyjęcie tej pozycji jest dozwolone, jednak nie jest obowiązkowe - podnosząc się z sudżud, wierny mówiąc „Allahu Akbar” może od razu przejść do pozycji stojącej.

DRUGI RAKAT.

21. Na drugi rakat składają się czynności opisane w punktach 3-18, za wyjątkiem okt 9 – w drugim rakacie recytuje się inny/inną niż w pierwszym rakacie werset/surę z Koranu.
22. Po wykonaniu drugiego sudżud, wierny pozostaje w pozycji siedzącej (dżalsatu 1'istiraha) i recytuje obie części taszhud, pierwszą 'attahijat': „at-tahijatu li'llahi 1a t-talibatu 1a sahiyat...” oraz drugą: „Allahumma sali ala Muhammadin 1a ala ali Muhammadin.....”. Druga część nazywana jest modlitwą za Proroka, 'salaat 'alan nabijj'. Podczas taszhud – dłonie spoczywają na udach, lewa na lewym, prawa na prawym. W trakcie drugiej części taszhud należy unosić i opuszczać palec wskazujący prawej dłoni (pozostałe – stykają się opuszkami, kciuk dotyka palca środkowego) – można czynić to podczas recytacji całego taszhud lub tylko podczas wypowiedzenia szahady (Aszhadu an 1a illaha il Allah, 1a aszhadu anna Muhammadan abduhu 1a rasullullah). Jest to symbol monoteizmu, Jedno ści Allaha, 't1ahid'.
20. Po taszhud można wznosić prośby do Allaha (suplikacje, dua) o powodzenie w życiu doczesnym, w życiu po śmierci, modlić się o zdrowie najbliższych, nawrócenie ich serc na Islam. Ibn Massoud przekazał, iż Prorok ucząc go taszhud, powiedział, iż wierny powinien prosić Allaha o spełnienie marzeń. Warto zaznaczyć, iż nie wolno wznosić prośb do Allaha za zmarłych, którzy nie byli muzułmanami.
21. Zakończyć modlitwę „assalamu allajkum 1a rahmatullah” zwracając głowę w prawą stronę, „assalamu allajkum 1a rahmatullah” zwracając głowę w lewą stronę.

Po modlitwie można (nie jest to obowiązek) odmawiać suplikacje, które zaleca sunna:

- Ajat-ul-Kursi (Koran 2:255);
- ostatnie 3 sury Koranu; sura Al-Ikhlās (Szczerłość Wiary, sura 112) , sura Al-Falaq (Jutrzenka, sura 113), sura Al-Nas (Ludzie, sura 114). Zaleca się recytowanie tych sur trzy razy po modlitach fadžr oraz maghrib, zgodnie z tradycją Proroka (pzn).
- astagfirullah x 3 („wybacz mi Boże”)
- „SubhanAllah, Alhamdulillah, Allahu Akbar” – 33 razy każdy (najlepiej jest liczyć na palcach u rąk, albowiem będą one świadczyły dla nas w Dniu Sądu Ostatecznego); zakończyć „1a illaha ill Allah”.
- suplikacje takie jak: „Allahuma ajni alla dikrike 1a szukrike 1a husni ibadatike” (Bo że, pomóż mi wspominać Ciebie i okazywać Ci wdzięczność i oddawać Ci cześć w najlepszy sposób).

DHUHR - MODLITWA POŁUDNIOWA. Składa się z 4 rakatów obowiązkowych (fard). Wykonuje się ją w następujący sposób:

1. Pierwsze dwa rakaty tak samo jak modlitwę fadžr, aczkolwiek w drugim rakacie recytujemy tylko pierwszą część taszahhud, po niej wstawiamy do qijam mówiąc „Allahu Akbar”.
2. Recytujemy trzeci rakat, nie dodając wersetu z Koranu po surze Al-Fatiha. Warto podkreślić, iż można recytować sury, wersety po surze Al-Fatiha, w trzecim i/lub czwartym rakacie, albowiem zgodnie z hadisami przekazanymi przez Abi Saied – Prorok również modlił się w ten sposób.
3. Robimy ruku, dwa razy sudżud i wstawiamy podnosząc dłonie na wysokość ramion, mówiąc „Allahu Akbar”
4. Odmawiamy czwarty rakat, nie trzeba nic dodawać z Koranu po surze Al-Fatiha (ale można, zob. pkt 3).
5. Po ruku i dwóch sudżud, pozostajemy w pozycji siedzącej, recytujemy cały taszahhud (obie części).
6. Czynamy taslim („assalamu allajkum”) w prawą stronę oraz lewą.

ASR - MODLITWA POPOŁUDNIOWA. Składa się z 4 rakatów fard. Odmawiamy ją tak samo jak modlitwę południową.

MAGHRIB - MODLITWA PO ZACHODZIE SŁOŃCA. Składa się z 3 rakatów fard. Pierwsze dwa rakaty odmawia się tak pierwsze 2 rakaty dhuhr, trzeci rakat – tak samo jak ostatni rakat modlitwy dhuhr. (nie dodając nic po Al-Fatisze, skłon, 2 pokłony, recytując cały taszahhud, czyniąc taslim).

‘ISZA - MODLITWA NOCNA. Składa się z 4 rakatów fard. Wykonuje się je w taki sam sposób jak dhuhr lub asr. Pierwsze 2 rakaty ‘isza można odmówić na głos.

MODLITWY ODMAWIANE CICHKO I NA GŁOS.

Zgodnie z sunną, podczas modlitwy zbiorowej imam recytuje **na głos wersety lub sury Koranu**:

- w obu rakatach modlitwy fadžr i zbiorowej modlitwy piątkowej – dżumm’ah,
- pierwszych dwóch rakatach modlitwy maghrib,
- pierwszych dwóch rakatach modlitwy ‘isza,
- podczas modlitw z okazji świąt - Eid Al Fitr i Eid Al Adha.

W modlitwach odmawianych indywidualnie – wierny może recytować je na głos lub szeptem.

Na głos wymiawiane są w każdej modlitwie:

- każdy takbir ie. „Allahu Akbar”
- „Amiin”
- „Sami Allahu li man hamida”
- „assalamu allajkum ła rahmatullah”

Dzienne modlitwy sunna odmawane są szeptem, nocne – na głos lub szeptem.

UWAGA! Nie recytuje się „Bismillahi ar-rahmani ar-rahim” na głos. Na podstawie hadisu przekazanego przez Anasa: „Modliłem się w obecności Wysłannika Allaha, Abu Bakr’a, Umar’a, Uthman’a, i nigdy nie słyszałem, aby któryś z nich recytował ‘Bismillahi ar-rahmani ar-rahim’ na głos.” (Muslim. Księga 4, Nr 0786)

PRZYKŁADOWE WYKONANIE MODLITWY DWU-RAKATOWEJ. TABELA.

Oszyczymy się (wudu lub ghusl), czynimy w myślach intencję. Mówimy:

Pozycja		Treść modlitwy	Tłumaczenie.
 Takbir		Allahu Akbar ³	Allah jest Największy
 Stojąca – Qijam ⁴		Subhanaka Allahuma la bihamdika ⁵ La tabaraka ismuka La ta'ala dzadduka La la illaha ghajruka	Cześć i chwała Allahowi Błogosławione jest Twoje Imię wzniosły jest Twój Majestat i Chwała Nie ma Boga oprócz Ciebie
		Audhu billahi min asz-szajtani ar-radżimi ⁵	szukam schronienia u Allaha przed Szatanem przeklętym
	Sura Al Fatiha	Bismi'llahi ar-rahmani ar-rahim ⁶ Alhamdulillah rabbil'alamin ⁶ Ar-rahmani r-rahim Maliki jaumid'dinn Ijjaka na`abudu la ijjaka nastain Ihdina s-siratal mustaqim Sirata-lladhina an`amta`alejhim Ghajril maghdubi alejhim la la d-daalliin	W Imię Allaha, Miłosiernego Litościwego Chwała Bogu, Panu światów Miłosiernemu, Litościwemu Królowi Dnia Sądu Ciebie czcimy i Ciebie prosimy o pomoc Prowadź nas drogą prostą Drogą tych, których obdarzyłeś dobrodziejstwami Nie zaś tych, na których jesteś zagniewany i nie tych, którzy błądzą
		Amiin ⁸	Amen
		Bismi'llahi ar-rahmani ar-rahim	W Imię Allaha, Miłosiernego Litościwego
	Sura lub werset z Koranu	Qul huła-llahu ahad ⁹ Allahu s-samad Lam jalid, la lam julad La lam jakun lahu kufulan ahad	Mów: On – Bóg jeden Bóg Wiekuisty Nie zrodził i nie został zrodzony Nikt Jemu nie jest równy
Takbir		Allahu Akbar ¹⁰	Allah jest Największy
 Ruku – Skłon ⁵	3 razy	Subhana rabijja-ladhim ¹¹	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu
Przedodząc z ruku do qijam		Sami Allahau li man hamida ¹²	Allah słucha tego, który Go wychwala
 Qijam.		Rabbana la lakal-hamd ¹³	Nasz Panie, wszelka chwała należy się jedynie Tobie
Pozycja Takbir		Allahu Akbar ¹⁴	Allah jest Największy
 Sudżud – Pokłon ⁶	3 razy	Subhana rabijja al'ala ¹⁵	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu
Zmieniając pozycję		Allahu Akbar ¹⁶	Allah jest Największy
 Dżulus - pozycja siedząca ⁷	3 razy	Rabbi jahfiri larhamni, lahdini, la'afini, la razuqni ¹⁶ ¹⁷	Boże, wybac mi, obdarz miłosierdziem, prowadź mnie, zapewnij zdrowie i utrzymanie
Zmieniając pozycję		Allahu Akbar ¹⁸	Allah jest Największy
Sudżud – pokłon	3 razy	Subhana rabijja al'ala ^{19, 20}	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu

KONIEC PIERWSZEGO RAKATU, PODNOSIMY SIĘ DO DRUGIEGO

⁴ prawa dłoni na lewej dłoni, wzrok - w miejscu, w którym spoczywa czoło podczas pokłonu

⁵ dłonie opierają się o kolana

⁶ czoło, nos, stopy ręce, palce stóp opierane na podłożu, łokcie uniesione, z dala od boków

⁷ prawa stopa wyprostowana, płacami opiera się o ziemię, ciężar ciała na lewej nodze, dłonie na udach przy kolanach

DRUGI RAKAT.

Pozycja		Treść modlitwy	Tłumaczenie.
Takbir		Allahu Akbar	Allah jest Największy
Qijam	Sura Al Fatiha	Bismi'llahi ar-rahmani ar-rahim Alhamdulillah rabbil' alamin Ar-rahmani r-rahim Maliki jaumid'dinn Ijjaka na`abudu ła ijjaka nastain Ihdina s-siratal mustaqim Sirata-lladhina an`amta` alejhim Ghajril maghdubi alejhim ła la d'daalliin	W Imię Allaha, Miłosiernego Litościwego Chwała Bogu, Panu światów Miłosiernemu, Litościwemu Królowi Dnia Sądu Ciebie czcimy i Ciebie prosimy o pomoc Prowadź nas drogą prostą Drogą tych, których obdarzyłeś dobrodziejstwami Nie zaś tych, na których jesteś zagniewany i nie tych, którzy błądzą
		Amiin	Amen
		Bismi'llahi ar-rahmani ar-rahim	W Imię Allah ta'allaa, Miłosiernego Litościwego
	Sura/ werset z Koranu (tutaj sura 103)	Ła l'asr, inna l-insana lafi ghusr ²¹ Il 'alladina amanu ła amilu ssalihati, Ła tałłasał bil haqq, ła tałłasał bis-sabr	Na porę przedwczesną, zaprawdę człowiek jest na drodze zguby Z wyjątkiem tych, którzy uwierzyli i czynili dobre dzieła I zachęcali się wzajemnie do cierpliwości
Takbir		Allahu Akbar	Allah jest Największy
Ruku	3 razy	Subhana rabijja-l'adhim	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu
Podnosząc się z ruku do qijam		Sami Allahau li man hamida	Allah słucha tego, który Go wychwala
Qijam		Rabbana ła lakal-hamd	Nasz Panie, wszelka chwała należy się jedynie Tobie
Takbir		Allahu Akbar	Allah jest Największy
Sudzud	3 razy	Subhana rabijja al'ala	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu
Podnosząc głowę		Allahu Akbar	Allah jest Największy
Dżulus	3 razy	Rabbi jahfiri larhamni, lahdini, ła'afini, ła razuqni	Boże, wybacz mi, obdarz miłosierdziem, prowadź mnie, zapewnij zdrowie i utrzymanie
zmieniając pozycję		Allahu Akbar	Allah jest Największy
Sudzud	3 razy	Subhana rabijja al'ala	Chwała mojemu Panu Wzniosłemu
zmieniając pozycję		Allahu Akbar	
Dżalsat ul-istiraha	I część taszahhud	At-tahijatu li'lahi ła ssalaatu ła'tajjibat ²² Assalamu allajka ajuhan-nabi ła rahmatullahi ła barakatuh Assalamu allajna ła alla ibadi lahi salihiiin	attahijat ⁸ i salaát ⁹ i tajjibat ¹⁰ , przynależne są tylko Allahowi Pokój, miłosierdzie i błogosławieństwo Allaha z tobą, Proroku Niechaj pokój będzie z nami i oddanymi sługami Allaha
	Unosimy palec wskazujący prawej ręki	Aszhadu an la illaha il Allah ła aszhadu anna muhammadan abduhu ła rasul'ullah	Świadczę iż nie ma bogów prócz Allaha i świadczę że Muhammad jest Jego sługą i wysłannikiem
	II część taszahhud (salaat ibrahimia lub salaat alan-nabijj)	Allahauma salli alla muhammadin, ła alla 'ali muhammadin Kama salaajta alla ibrahima, ła alla 'ali ibrahima Fil alamina innake hamidun madżid Allahuma barik alla muhammadin ła alla 'ali muhammadin Kama barakta 'alla ibrahima ła alla 'ali ibrahima Fil alamina innake hamidun madżid	Boże, pobłogosław Muhammada i jego rodzinę jak obdarzyłeś błogosławieństwem Abrahama i jego rodzinę Ty jesteś najbardziej Wychwalony, najbardziej Wysławiony Boże, obdarz miłosierdziem Muhammada i jego rodzinę tak jak obdarzyłeś miłosierdziem Abrahama i jego rodzinę Ty jesteś najbardziej Wychwalony, najbardziej Wysławiony
	Dua	Allahumma inni audhu bike min adabi ²⁰ dżahannama Ła min adabi al-qabri ła min fitnati almahija ła almamat ła min fitnati almasihi addadżali	Boże proszę Cię o ochronę przed Piekłem męką w grobie nieszczęściem za życia i po śmierci i przed nieszczęściem od oszusta Antychrysta
 Taslim – „salam allajukm”	W prawą stronę	Assalamu allajukum ła rahmatullah ²¹	Pokój i Miłosierdzie Allaha niechaj będzie z tobą
	W lewą	Assalamu allajukum ła rahmatullah	Pokój i Miłosierdzie Allaha niechaj będzie z tobą

⁸ określenie pokoju, suwerenności, wieczność

⁹ suplikacje używane do wychwalania majestatu Allaha

¹⁰ wszelkie dobre i czyste słowa właściwe do wychwalania Allaha

MODLITWY SUNNA - NADOBOWIĄZKOWE.

Modlitwy nadobowiązkowe, sunna odmawia się w taki sam sposób jak modlitwy obowiązkowe, aczkolwiek podczas intencji należy odróżnić rodzaj modlitwy (obowiązkową i nadobowiązkową). Np. „Moją intencją jest ofiarowanie obowiązkowej lub nadobowiązkowej modlitwy fadžr.” Intencję czynimy tylko w myślach!

Modlitwa nadobowiązkowa może stanowić „rekompensatę” zaniedbań mających miejsce podczas wykonywania modlitwy obowiązkowej. Jest również zalecana przez wzgląd na jej wyjątkowe korzyści, których brakuje innym formom czci. Modlitwy nadobowiązkowe to modlitwy sunna ofiarowywane przed lub po modlitwach obowiązkowych (fard), modlitwa witr, modlitwa ofiarowywana po wudu, tahad żdzud i inne.

Prorok (pzn) rzekł: „**Pierwszą rzeczą, która będzie brana pod uwagę spośród uczynków sługi w dniu Sądu Ostatecznego będzie jego modlitwa. Jeżeli będzie zadowolająca, odniesie on sukces i zwycięstwo, jeśli nie, poniesie porażkę i stratę. Jeżeli czegoś zabraknie w jego obowiązkowych modlitwach, Pan powie: „Sprawdźcie, czy mój sługa ma na koncie dodatkowe modlitwy.” One zrekompensują niedoskonałości. Reszta uczynków, zostanie poddana podobnej ocenie.**” (Zrelacjonowane przez Tirmidhi oraz innych, autentyczny. Zob: Sahih Al-Jami no 2020).

Prorok (pzn) rzekł do Rabi'ah bin Malik Al-Aslami: „**Możesz mnie o coś poprosić**”. Ten odrzekł: „**Chciałbym móc towarzyszyć ci w Raju.**” Prorok rzekł: „**Czy pragniesz czegoś więcej?**” Ten rzekł: „**Nie, to wszystko.**” Prorok (pzn) rzekł: „**Pomóż mi, abym mógł pomóc tobie, wykonuj dużo pokłonów.**” (Muslim).

Modlitwy nadobowiązkowe powinno wykonywać się w domu.

Prorok (pzn) rzekł: „**Najlepsza modlitwa mężczyzny to wykonana w jego domu, za wyjątkiem modlitwy obowiązkowej.**” (Uzgodniony). Prorok (pzn) rzekł: „**Modlitwa mężczyzny w domu ma większą wartość niż jego modlitwa w moim meczecie (ie. Meczecie Proroka w Medinie), za wyjątkiem modlitwy obowiązkowej.**” (Abu Dawud z autentycznym łańcuchem, zob. Sahih Al-Jami). Imam An-Nawwi rzekł: „Nacisk został położony na odmawianie modlitwy nadobowiązkowej w domu, ponieważ odsuwa to możliwość odprawiania modlitwy tylko dla pokazu (Ar-Rija), przynosi błogosławieństwo, miłosierdzie, sprowadza Anioły do domu, powstrzymując Szatana z daleka.”

Podczas modlitwy nadobowiązkowej można siedzieć, nawet jeżeli jesteśmy w stanie stać. Można stać i siedzieć podczas części modlitwy, nawet jednego rakatu. Nie ma różnicy, czy pozycja siedząca poprzedza stojącą, czy na odwrót. Można siedzieć w sposób w jaki się nam podoba, aczkolwiek najlepszy jest na kolanach. Warto wziąć pod uwagę następujący hadis: „**Modlitwa wykonana w pozycji siedzącej ma połowę wartości modlitwy (wykonanej na stojąco).**” (Muslim).

ILOŚĆ RAKATÓW W MODLITWACH – TABELA.

Modlitwa	Czas	Pierwsze 2 rakaty FARD cicho lub głośno	Liczba rakatów FARD	Liczba rakatów SUNNA Przed fard	Liczba rakatów SUNNA po fard
FADŻR	Miedzy świtem a wschodem słońca	Na głos	2	2	-
DHUHR	Po upływie kilku minut od przekroczenia zenitu przez słońce do rozpoczęcia asr	Cicho	4	2 + 2	2
'ASR	Zaczyna się natychmiast po zakończeniu dhuhr trwa do momentu kiedy słońce zaczyna zachodzić	Cicho	4	-	-
MAGHRIB	Zaczyna się tuż po zachodzie słońca trwa do momentu aż zniknie poświata	Na głos	3	-	2
'ISZA	Po zniknięciu poświaty trwa do rozpoczęcia fadžr	Na głos	4		2 (+witr ¹¹)

¹¹ Zob: MODLITWA BŁAGALNA , 'WITR'.

Ilość rakatów sunna zaprezentowanych w tabeli opiera się na sunnie 'RATIBAH' – tzn. takich aktach czci, których Prorok (pzn) przestrzegał bardzo starannie ('ra'atib'). Ilość rakatów sunna ratibah odmawianych w ciągu dnia wynosi 12 (dwanaście).

„Ktokolwiek modli się dwanaście dodatkowych rakatów podczas dnia i nocy, Allah wynagrodzi go budując mu dom w Raju.”

Zaleca się oprócz powyższych modlitw, wykonanie

- 4 nadobowiązkowych rakatów przed modlitwą asr,
- 2 przed maghrib,
- 2 przed 'isza

były one wykonywane przez Proroka (pzn) (aczkolwiek nie zawsze), zznajduje to potwierdzenie w hadisach.

CZAS MODLITW.

Każda modlitwa ma określony czas, podczas którego musi być odprawiona. Koran wyznaczył czas modlitw w ogólny sposób, a sunna go sprecyzowała.

[Koran 4:103] „A kiedy zakończycie modlitwę, to wspominajcie Boga, stojąc, siedząc czy spoczywając na boku. Kiedy jesteście bezpieczni, odprawiajcie modlitwę! Zaprawdę, modlitwa dla wiernych jest przepisana w oznaczonym czasie!”

Abdullah bin Amr rzekł, iż Wysłannik Allaha powiedział: „**Czas dhuhr (modlitwy południowej) nastaje kiedy słońce mija zenit, do momentu, kiedy cień człowieka równa się jego długości, do rozpoczęcia czasu asr. A czas asr (modlitwy popołudniowej) trwa dopóki promienie słoneczne nie staną się żółte. Czas maghrib (modlitwy po zachodzie słońca) trwa do momentu, kiedy czerwony odblask promieni słonecznych nie zniknie z nieba. Czas 'isza (modlitwy nocnej) trwa do północy. Czas fadžr (modlitwy porannej) trwa od pierwszego momentu nastania świtu (i trwa) dopóki słońce nie zacznie się wznosić (ponad horyzont). Wstrzymajcie się od modlitwy, kiedy słońce przekracza horyzont, albowiem wznosi się pomiędzy dwoma rogami Szatana.**” (Muslim).

Z powyższego hadisu, wynika, iż czasy modlitw są następujące:

- **Dhuhr:** zaczyna się zaraz pod przekroczeniu przez słońce zenitu i trwa dopóki cień przedmiotu nie zrówna się jego długości.
- **Asr:** zaczyna się, kiedy cień przedmiotu staje się równy jego długości, po odjęciu długości cienia w południe. Trwa do zachodu słońca (nie należy przedłużać, bez ważnej przyczyny, wykonania modlitwy do momentu, kiedy promienie słoneczne zaczynają żółknąć).
- **Maghrib:** zaczyna się, kiedy słońce znika za horyzontem i trwa dopóki ostatni odcień czerwieni nie zniknie z nieba.
- **'Isza:** zaczyna się, kiedy ostatni promień czerwieni zniknął z nieba i trwa do północy.
- **Fadžr:** zaczyna się z pojawieniem się „pierwszego brzasku” i trwa do momentu kiedy słońce zaczyna wschodzić ie. przekraczać horyzont.

Po adhanie należy prosić Allaha o błogosławieństwo dla Proroka (pzn), szeptem.

Allahumma rabba hadhi-hi d-da'la
Ata-ama la s-salati-l-qa'imati Muhammada
nil-lasilata la-l-fadilata la b'ath-hu maqamam
mahmuuda nil-ladii la'adtahu

Boże, Panie doskonałego wezwania oraz modlitwy,
udziel Muhammadowi wstawiennictwa (u Siebie),
zaszczyc go, wynieś na obiecaną chwalebna pozycję w
dniu Sądu Ostatecznego

Prorok (pzn) rzekł: „**Ktokolwiek uczyni dua po usłyszeniu adhanu, uzyska prawo do mego wstawiennictwa w dniu Sądu Ostatecznego.**” (Bukhari).

ADHAN jest aktem czci, a akty takie powinny być wykonywane zgodnie z naukami Proroka (pzn) bez żadnych dodatków czy opuszczeń. Niektóre herezje związane z adhanem to:

- całowanie palców oraz pocieranie nimi powiek, mówienie: „Witaj mój umiłowany, osłodo mych oczu”;
- błędna wymowa słów adhanu poprzez dodawanie liter lub zamianę głosek, lub ich wydłużanie w miejscach, gdzie powinny być krótkie;
- regularne odmawianie tasbih (Subhan Allah) wyłączenie przed fadžr lub dżummah;
- głośne recytowanie po adhanie prośb o błogosławieństwo dla Proroka (pzn).

IQAMA brzmi podobnie jak adhan, wypowiada się ją bezpośrednio przed rozpoczęciem obowiązkowej modlitwy, w celu ułatwienia wiernym ustawienia się w meczecie w równych rzędach.

Brzmienie Iqamy:

Allahu Akbar x 2
Aszhadu an la illaha il Allah.
Aszhadu anna Muhammadan Rasul'ullah
Hajja ala s-salah
Hajja ala-l-falah
Qad qamatis salah x 2
Allahu Akbar x 2
La illaha il Allah.

Allah jest Największy
Zaświadczam, iż nie ma boga poza Allahem
Zaświadczam, iż Muhammad jest Wysłannikiem Allaha
Śpieszcie na modlitwę
Podążajcie po nagrodę
Rozpoczęła się modlitwa
Allah jest Największy
Cześć należna jest tylko Allahowi

„**Kiedy rozpoczyna się iqama, nie podążajcie na modlitwę w pośpiechu. Idźcie spokojnym krokiem. Módlcie się tą częścią modlitwy, którą zastaniecie, tą którą opuściliście, dokończcie.**” (Uzgodniony).

MIEJSCA, W KTÓRYCH MODLITWA JEST ZABRONIONA.

Zgodnie z hadisem Ibn 'Umar'a, modlitwa jest zabroniona na grobach i.e. „**Nie siedźcie na grobach i nie módlcie się w ich kierunku**” (Muslim); w toaletach oraz ponad Kaabą.

CO UNIEWAŻANIA MODLITWĘ?

Modlitwę unieważnia:

- Świadome (umyślne) spożywanie pokarmów w trakcie modlitwy,
- Rozmowa w trakcie modlitwy,
- Praca tj. wykonywanie czynności nie mającej związku z modlitwą,
- Opuśczenie podstaw modlitwy (zob. „Arkana modlitwy”) bez ważnej przyczyny,
- Śmiech,
- Unieważnienie wudu,
- Pośpiech. **Prorok (pzn) zobaczył mężczyznę, które omawiał modlitwę śpiesząc się i rzekł mu: „Wróć i zmów modlitwę ponieważ się (jeszcze) nie pomodliłeś.” Po tym, jak mężczyzna w taki sam sposób ją odmówił, Prorok (pzn) nakazał mu powtórzyć modlitwę. Mężczyzna rzekł: „Naucz mnie, Wysłanniku Allaha”, Prorok (pzn) rzekł: „Skłoń się, aż odpoczniesz w ruku. Wstań, aż się w pełni wyprostujesz, potem pokłoń się, aż odpoczniesz w sędzud, następnie odpoczywaj siedząc...”** (Uzgodniony).

RZECZY ZABRONIONE PODCZAS MODLITWY – ‘MAKRUUH’.

Podczas modlitwy NIE wolno:

- Przechodzić przed osobą, która się modli: Prorok (pzn) rzekł: **„Gdyby ten, który przechodzi przed modlącym się, wiedział co go za to spotka, wolałby raczej poczekać 40 (...) niż przejść przed nim”.** Jeden z przekazicieli, Abu Nadr powiedział: **„Nie jestem pewien, czy powiedział 40 dni, miesięcy czy lat.”** (Bukhari). W wersji, która przekazał Ibn Khuzaimah wspomnianych jest „40 lat”, Ibn Hajar uznał to za autentyczne. Hadis wskazuje, iż przechodzenie przed modlącą się osobą w miejscu, w którym robi ona sędzud jest grzechem i dlatego jest zakazane. Gdyby człowiek wiedział jaki grzech popełnia i jaką karę zań otrzyma, wolałby raczej poczekać 40 lat, niż to uczynić. Warto podkreślić, iż nie jest grzechem przejście z oddali przed osobą modlącą się.
- Osoba wykonująca modlitwę powinna mieć przed sobą sutra (przeszkodę), aby przechodzenie łatwo ją zauważył i przeszedł obok (sutra to jakkolwiek solidny przedmiot, niż długość łokcia (np. patyk, kolumna, ściana itp.) Prorok (pzn) rzekł: **„Kiedy wierny modli się za rzeczą, która oddziela go od innych, a ktoś chce przejść pomiędzy nim a sutra, powinno się go powstrzymać, odpychając w kłatkę piersiową. Jeżeli ktoś odmówi (nie chce obejść sutra) wówczas walczcie z nim, albowiem jest złem.”** (Uzgodniony),
- Wznosić oczy ku niebu, zamykać oczy. Abu Hurairah przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **„Ludzie, którzy wznoszą oczy ku niebu podczas modlitwy, powinni przestać to czynić, albowiem mogą stracić wzrok.”** (Muslim),
- Rozpraszać uwagi (swojej lub innych). Żona Proroka (pzn), Aisza przekazała, iż po tym, kiedy modlił się w bogato zdobionym ubraniu, rzekł: **„Zdobienia tego (ubrania) rozposzyły moją uwagę, zatem zwróć je Abee Jahm i przynieś (ubranie) bez wzorów.”** (Muslim),
- Wznosić rąk podczas recytacji „assalamu 'alajkum”. Jaabir bin Sumrah przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **„Dlaczego ci ludzie salutują? Ich ręce wyglądają jak ogony upartych koni. Wystarczy jeśli położą dłonie na udach i powiedzą 'assalamu 'alajkum'.”** (Nasaaii),
- Modlić się, kiedy przygotowany jest posiłek. Anas bin Maalim przekazał, iż Prorok (pzn) powiedział: **„Kiedy kolacja jest na stole i zaczyna się modlitwa, najpierw zjedzcie.”** (Muslim),
- Modlić się, podczas odczuwania potrzeby fizjologicznej (na podstawie przekazu Aiszy).

OPUSZCZENIE MODLITWY, 'QADAAUS'.

Wierny, który z powodu ważnych przyczyn, nie zdołał odmówić modlitwy w obowiązującym czasie, powinien odmówić ją jak najszybciej. Warto zaznaczyć, iż należy surowo wystrzegać się zaniedbania modlitwy z powodu lenistwa, albowiem temu, kto opuszcza modlitwę 'amdan (świadomie), jej „odrobienie” nie zostanie zaliczone (aczkolwiek powinien ją zmówić) - zgodni są co do tego uczeni muzułmańscy. Wierny powinien okazać skruchę, oraz zwiększyć liczbę dobrych uczynków.

[Koran 19:59-60] "Po nich przyszli następcy, którzy zaniechali modlitwy i poszli za swoimi namiętnościami; niebawem spotka ich zguba. Z wyjątkiem tych, którzy się nawrócili, którzy uwierzyli i czynią dobro. Ci wejdą do Ogrodu i nie doznają w nim niesprawiedliwości."

Kiedy opuszczona zostanie modlitwa obowiązkowa (np. poranna modlitwa fadžr), powinna zostać ofiarowana jak najszybciej. Jeżeli opuszczone zostaną dwie modlitwy, powinny zostać odmówione w obowiązującym je porządku, tzn. dhuhr przed asr, itp.

Jeśli czas modlitwy upłynął i rozpoczął się czas kolejnej, modlitwa, która została opuszczona powinna zostać ofiarowana pierwsza, jeśli jest wystarczająco dużo czasu, aby zdążyć również zmówić w nim aktualnie wymaganą modlitwę.

POKŁON ZA ZAPOMNIENIE, 'SUDŻUD AS-SAHL'.

Prorok (pzn) czasami mylił się (zapominał) podczas wykonywania modlitwy. Rzekł, instruując wiernych: „**Jestem jedynie człowiekiem, zapominam tak jak i wy zapominacie, tak więc jeżeli ktoś z was zapomni (podczas modlitwy), powinien (dodatkowo) dwa razy wykonać pokłon podczas ostatniego siedzenia.**” (Ahmad, autentyczny); „**Jeżeli ktoś dodał coś do modlitwy lub coś w niej opuścił, powinien wykonać dwa sudżud.**” (Muslim).

'Sudżud as-sahl', czyli pokłon za zapomnienie wykonuje się dwa razy przed lub po taslim (assalamu allajkum). Potwierdza to następujący hadis: Prorok (pzn) rzekł: „**Kiedy ktokolwiek z was nie jest pewien (czegoś) w modlitwie i nie pamięta ile (rakatów) odmówił, trzy czy cztery, powinien odrzucić niepewność i oprzeć się na tym czego jest pewien (ie. mniejszej liczbie rakatów) następnie pokłonić się dwa razy przed Taslim.**” (Bukhari).

SYTUACJE, KTÓRE WYMAGAJĄ SUDŻUD AS-SAHL.

- Jeżeli zrobimy taslim przed ukończeniem modlitwy; należy wstać, dokończyć modlitwę jak należy i na końcu wykonać dwa sudżud.
- Jeżeli dodamy coś do modlitwy. Dowód: „**Prorok zmówił raz pięć rakatów. Zapytano go, „Czy zostało coś dodane do modlitwy?” Prorok rzekł: „Dlaczego się pytacie?”, Odpowiedzieli: „Zmówiłeś pięć rakatów.” Wówczas wykonał pokłon dwa razy po taslim.**” (Uzgodniony)
- Jeżeli zapomnimy pierwszą część taszahhud. Dowód: „**Pewnego dnia Prorok prowadził modlitwę dhuhr i w drugim rakacie wstał (po drugim sadżda) opuszczając pozycję siedzącą; ludzie wstali wraz z nim, kiedy modlitwa miała się ku końcowi i ludzie oczekiwali na taslim, Prorok rzekł takbir siedząc, potem wykonał dwa sudżud i zrobił taslim.**” (Bukhari). Jest wzmiankowane w hadisach, iż osoba która zapomniała usiąść na taszahhud, a następnie przypomniała sobie o tym zanim podniosła się do qijam, powinna wrócić do pozycji siedzącej. Jeżeli przypomniała sobie o tym będąc już w qijam, nie powinna wracać do pozycji siedzącej, tylko wykonać sudżud as-sahl (przed lub po taslim).
- Jeżeli nie jest się pewnym ilości odmówionych rakatów. Prorok (pzn) rzekł: „**Jeżeli ktoś straci pewność podczas modlitwy i nie wie ile rakatów odmówił, trzy czy cztery, powinien odrzucić to czego nie jest pewien i oprzeć się na tym czego jest pewien, następnie wykonać dwa sudżud przed taslim. Zatem, jeżeli ktoś modli się pięć rakatów, sprawią one (sudżud), iż**

jego modlitwa będzie równa (parzysta). A jeżeli odmówił modlitwę właściwie, utrże kurzem nos Szatanowi.”

Natomiast, w wydarzeniu przekazanym towarzyszom, znanym jako dhul-jadin (kiedy Prorok (pzn) zmówił dwa rakaty zamiast czterech, a następnie odmówił brakujące rakaty, po tym jak zwrócono mu wagę na uchybienie) wykonał sūdżud as-saħl po taslim.

Jeżeli nie jest się pewnym ilości rakatów, należy oprzeć się na mniejszej liczbie, wykonać pozostałe rakaty. Prorok (pzn) rzekł: **„Jeżeli ktoś z was waha się pomiędzy jednym a dwoma rakanami, powinien potraktować je jako jeden rakat. Jeżeli waha się pomiędzy dwoma i trzema, powinien potraktować je jak dwa, a jeżeli waha się między trzema i czterema, powinien potraktować je jak trzy. Ponieważ niepewność leży w dodatkowych rakanach. Potem powinien dokończyć modlitwę i wykonać dwa sūdżud podczas siedzenia, zanim zrobi taslim.”**

POKŁON DZIĘKCZYNNY, ‘SUDŻUD SZUKR’.

Zgodnie z sunną należy pokłonić się dziękując Allahowi, kiedy otrzymuje się dobre wiadomości lub Allah obdarza wiernego łaską, chroni przed niebezpieczeństwem. Przekazano w ‘musnad’, zbiorze hadisów Ahmad’a, iż Prorok (pzn) bił pokłony, kiedykolwiek otrzymał dobre wieści, jako oznakę wdzięczności dla Stwórcy.

POKŁON PODCZAS RECYTACJI KORANU, ‘SUDŻUD TILAĀĀH’.

Podczas recytacji wersetów Koranu wymagających uczynienia pokłonu (kiedy recytujemy sami, bądź słyszymy recytację innej osoby), należy powiedzieć „Allahu Akbar”, uczynić pokłon – sūdżud, następnie wstać mówiąc „Allahu Akbar”. Jest to tzw. pokłon podczas recytacji, ‘sūdżud tillaĀĀh’, nie wykonuje się w nim taszahhud ani taslim.

Ibn Umar przekazał: **„Prorok recytował nam Koran, kiedy kończył wersety wymagające sūdżud, mówił ‘Allahu Akbar’, wykonywał pokłon a my razem z nim.”**

Jeśli chodzi o zalety pokłonu, Abu Hurairah przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **“Kiedy Ibn Adam recytuje wersety sūdżud i wykonuje pokłon, Szatan oddala się, wyjąc: 'Biada mi, nakazano mu się pokłonić, i się pokłonił, dla niego jest Raj przeznaczony; i mi nakazano pokłon, lecz nie posłuchałem. Przeznaczone jest mi Piekło'.”**

W czasie pokłonu można powiedzieć:

Sadzada ĩadzħii lilladhii

khalaqahuu ĩa saħrahuu ĩa

szaqqa sam 'ahu biħaulihii ĩa quĩatihii

Moja twarz bije połon przed Tym Który

ją stworzył i uformował, i dał jej oczy i uszy

Za pomocą Swej siły i mocy.

WERSETY W KORANIE WYMAGAJĄCE SUDŻUD.

1. **[Koran 7:206] „Zaprawdę ci, którzy są u twego Pana, nie są tak pyszni, by Mu nie służyć; oni Go wysławiają i wybijają Mu pokłony.”**
2. **[Koran 13:15] „Bogu wybijają pokłony ci, którzy są w niebiosach i na ziemi, posłusznie lub wbrew woli; i nawet ich cienie, rano i wieczorem”**
3. **[Koran 16:49] „Bogu wybija pokłony to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi; wszelkie zwierzę, a także Aniołowie, którzy nie wbijają się w pychę.”**
4. **[Koran 17:107] „Powiedz: ‘Wierzcie w niego albo też nie wierzcie! Ci, którym wcześniej została dana wiedza, padają na twarze, wybijając pokłony, kiedy jest im recytowany, wybijając pokłony.”**

5. [Koran 19:58] „Kiedy były im recytowane znaki Miłosiernego, oni padali na twarz, wybijając pokłony i płacząc.”
6. [Koran 22:18] „Czy ty nie widzisz, że Bogu wybijają pokłony ci, którzy są w niebiosach, i ci którzy są na ziemi.”
7. [Koran 22:77] „W wy, którzy wierzycie! Skłaniajcie się i wybijajcie pokłon! Czujcie waszego Pana! Czyńcie dobro! Być może będziecie szczęśliwi.”
8. [Koran 25:60] „Kiedy im się powie: ‘Wybijajcie pokłony Miłosiernemu!’, oni mówią: ‘Coż to jest ten Miłosierny?’ Czy my mamy wybijać pokłony na twój rozkaz? I to tylko powiększa ich niechęć.”
9. [Koran 27:25] „Nie oddają oni pokłonów Bogu, który wyprowadza z ukrycia to, co jest w niebiosach i na ziemi, i który wie, co ukrywacie i ujawniacie.”
10. [Koran 32:15] „Tylko ci wierzą w Nasze znaki, którzy, kiedy są napominani przez nie, padają na twarz, wybijając pokłony, głoszą chwałę swego Pana i nie wbijają się w pychę.”
11. [Koran 38:24] „I domyślił się Dawid, że wystawiliśmy go tylko na próbę. Poprosił o wybaczenie swego Pana i padł na twarz, wybijając pokłony i nawrócił się.”
12. [Koran 41:37] „Wśród Jego znaków są: noc i dzień, słońce i księżyc. Nie wybijajcie pokłonów, ani słońcu ani księżycowi! Wybijajcie pokłony przed Allahem, który je stworzył – jeśli Jego czcicie.”
13. [Koran 53:62] „Przeto wybijajcie pokłony Allahowi i oddawajcie Mu cześć!”
14. [Koran 84:21] „I kiedy im recytują Koran, oni nie wybijają pokłonów?”
15. [Koran 96:19] „Ależ nie! Nie słuchaj go! Wybijaj pokłony i zbliż się!”

MECZET.

Meczet od nastania Islamu jest głównym ośrodkiem nauczania zasad wiary i wykonywania praktyk religijnych, spełnia funkcje sali sądowej – rozwiązywane są tu spory, jest również centrum socjalnym – miejscem, gdzie spotykają się muzułmanie omawiając interesujące ich tematy.

[Koran 9:18] "I będzie odwiedzać świątynie Allaha tylko ten, kto wierzy w Allaha i w Dzień Ostatni; ten kto odmawia modlitwę; ten kto daje jałmużnę, ten kto obawia się tylko Boga."

Jaabir bin Abdullah przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **"Zostałem nagrodzony pięcioma (rzeczami), których nie otrzymał nikt przede mną: każdy z proroków wysłany został (tylko) do swego ludu, ja zostałem wysłany do wszystkich, czerwonych i czarnych; zostało mi nadane prawo do zdobyczy wojennych, które nie były dozwolone nikomu przede mną; dla mnie ziemia została uświęcona, oczyszczona i uczyniona meczetem, zatem kiedy nastaje czas modlitwy, możecie modlić się w miejscu w którym stoicie; i obdarzony zostałem respektem (obezwładniającym wroga) z odległości, której pokonanie zabiera (człowiekowi) jeden miesiąc; i zostało mi dane prawo do wstawiennictwa."** (Muslim)

Islam zaleca budowę meczetów, nakazuje zachowanie ich w czystości. W hadisie przekazany przez Othmaan, Prorok (pzn) rzekł: **"Kto buduje meczet oczekując za to nagrody od Allaha, Allah wybuduje mu dom w Raju."** (Muslim/ Al-Bukhari)

DUA PRZED UDANIEM SIĘ DO MECZETU.

Sunna zaleca przed udaniem się do meczetu wykonanie suplikacji:

Allaahumma dż'al fii qalbii nuuran

ła fii lisaanii nuuran,

Allaahumma dż'al fii sam'ii nuuran

ła fii basarii nuuran

Ła dż'al min khalfii nuuran

Ła min amaamii nuuran, ła dż'al min fauqii nuuran,

ła min tahtii nuuran,

Allaahumma 'atini nuuran

Boże, oświeć me serce, oraz

oraz oświeć mój język

Boże, oświeć moje ucho,

oraz oświeć moje oko,

Oświeć (rzeczy) za mną,

Przede mną, nade mną,

I obok mnie.

Boże, oświeć mnie.

Wchodząc do meczetu, należy przekroczyć próg prawą stopą i powiedzieć:

Audhu bil-laahil-adhiim
la bi ladhhihil kariim
la sultaanihil qadiim
min asz-szajtani r-radziim
Bismillahi, Allahumma salli 'alla Muhammadin
Allahumma aghfirlii dhunuubii la aftahlii ablaaba
rahmatika.

Uciekam się do Allaha, Wspaniałego,
w Jego Chwalebnej Istocie,
oraz Wiecznym Zwierzchnictwie
od Szatana wyklętego
W imię Allaha, pobłogosław Muhammadowi
Boże, wybacz me grzechy i otwórz przede mną
wrota Twej łaski

Wychodząc z meczetu, przekracza się próg lewą stopą, mówiąc:

Allahumma aghfirlii dhunuubii la aftahlii ablaaba
fadlika
Allahumma 'asimnii min asz-szajtani r-radziim

Boże, wybacz me grzechy i otwórz przede mną bramy Twej
szczodrości,
Boże, uchroni mnie przed Szatanem Przeklętym

POZDROWIENIE MECZETU.

Po wejściu do meczetu, sunna zaleca, aby wierny pomodlił się dwa rakaty (zanim usiądzie). W hadisie przekazanym przez Jaabir Bin Abdullah, rzecze on: **"Kiedy Prorok (pzn) wygłaszał kazanie w piątek, do meczetu wszedł człowiek. Prorok zapytał go, 'Czy się pomodliłeś?' Ten zaprzeczył. Prorok rzekł: 'Podnieś się i odmów dwa rakaty'."** (Bukhari)

NAJLEPSZY Z MECZETÓW.

Jak przekazał Jamaa'ah w hadisie, Prorok (pzn) powiedział: **"Modlitwa w Świętym Meczecie (Masdzid Haraam) w Mekkce, nagrodzona zostanie sto tysięcy razy; w moim meczecie, (Masdzid Naba'ii), nagrodzona zostanie tysiąc razy, a modlitwa w Meczecie Al-Aksa (Madżid Al-Aqsaa), w Jerozolimie, nagrodzona zostanie siedemset razy."** (Ahmed)

IMAM.

Prorok (pzn) rzekł: **„Ten, kto prowadzi ludzi w modlitwie, powinien być najbardziej zawansowanym w recytacji Księgi Allaha, jeżeli są w tym równi, ten, który wie więcej o sunnie, jeżeli są w tym równi, ten który uczynił hidżrah wcześniej. Jeżeli uczynili to w tym samym czasie, wówczas ten, który jest starszy; człowiek zaprawdę nie powinien przewodzić w obecności starszych osób, nie powinien też przebywać ich domach bez uzyskania zgody.”** (Muslim).

- Imamem (prowadzącym modlitwę) powinna być osoba, która jest najbardziej zaawansowana w recytacji Koranu, biorąc pod uwagę ilość zapamiętanych sur, znajomość tafsir, oraz poziom umiejętności zasad recytacji – tadżliid. Jeżeli są dwie osoby, które reprezentują taki sam poziom recytacji, wówczas należy przyjąć kryterium zakresu wiedzy o sunnie, jeżeli wiedza obu osób jest taka sama, wówczas należy ustalić która z nich wyemigrowała wcześniej (hidżrah), następnie, przyjmuje się kryterium wieku (pierwszeństwo ma osoba starsza). Modlitwę powinny prowadzić osoby cieszące się największym autorytetem, aczkolwiek mogą czynić to inni w ich obecności, pod warunkiem uzyskania zezwolenia.
- Imam może poprosić wiernego o zastępstwo (istikhlaf) w prowadzeniu modlitwy. (np. z powodu złego samopoczucia, konieczności wykonania wudu).
- Imamem może być dziecko. Amir bin Salmah zwykł był prowadzić ludzi w modlitwie, kiedy miał sześć lub siedem lat, albowiem zapamiętał najwięcej wersów Koranu.
- Modlitwę może prowadzić niewidomy. Prorok (pzn) uczynił podczas swojej nieobecności zarządcą medyny Ibn Umm Maktum, który był niewidomy i prowadził modlitwę.
- Wierny, który odmawia fard (obowiązkową modlitwę) może być imamem osoby odmawiającej nafl/sunna (nadobowiązkową) modlitwę, jak również osoba oferująca nafl może prowadzić osobę odmawiającą fard. Oparte jest to na fakcie, iż Mu'adh odmawiał 'isza (modlitwę nocną) za Prorokiem

(pzn), następnie wracał do swych ludzi, których w ‘isza prowadził. Dla niego modlitwa ta była dobrowolna, zaś dla jego ludzi - obowiązkowa.

- Człowiek, który oczyścił się poprzez tajammum, może prowadzić innych w modlitwie. ‘Amr bin Al-As tak uczynił, a Prorok (pzn) dowiedziawszy się o tym, nie zgnił go, z czego można wywnioskować, iż ‘Amr bin Al-As nie uczynił nic niedozwolonego.
- Podróżujący może być imamem rezydenta. Prorok (pzn) prowadził modlitwę w Mekce w czasie jej podboju, modląc się dwa rakaty w każdej modlitwie za wyjątkiem maghrib. Mówił: **„Mieszkańcy Mekki, wstańcie się i módlcie się dwa dodatkowe rakaty, ponieważ jesteśmy w podróży.”** Jeżeli podróżujący modli się za imamem który jest rezydentem, musi odmówić kompletną modlitwę (cztery rakaty dhuhr, asr oraz ‘isza).
- Imam, który nie jest w stanie stać, może modlić się siedząc. Prorok (pzn) podczas choroby prowadził modlitwę siedząc; kiedy zauważył, iż wierni za nim stali, nakazał im gestem, aby usiedli, a po modlitwie, rzekł: **„Imam wyznaczony jest, aby go naśladować, tak więc jeżeli mówi takbir, mówicie takbir, i nie mówcie takbir zanim on tego nie uczyni. Jeżeli czyni ruku, uczynicie ruku, i nie czynicie ruku dopóki on tego nie uczyni, a kiedy mówi: „Allah słyszy tych, którzy Go chwala”, powiedzcie; „Nasz Panie, i cała chwała przynależna jest Tobie”, a kiedy czyni sudżud, uczynicie sudżud, i nie czynicie, dopóki on nie uczyni, jeżeli modli się stojąc, módlcie się stojąc, jeżeli czyni to siedząc, wszyscy powinniście siedzieć.”** (Bukhari).

NAŚLADUJĄCY, ‘MAAMUUN’.

- ‘Maamuun’ lub ‘muqtadii’ to wierny, który naśladuje imama podczas modlitwy. Nie może on wyprzedzać imama, ani w recytacji takbiir zmieniającego pozycję, ani przy przyjmowaniu pozycji. W hadisach Prorok (pzn) rzekł: **„Zaprawdę, ja jestem waszym imamem (prowadzącym), więc nie wykonujcie ruku czy sudżud zanim ja tego nie uczynię.”** (Muslim).
- Warto zaznaczyć, iż wierny może zwrócić uwagę imamowi, jeżeli jest pewien, iż ten popełnił błąd. Aby to uczynić, mężczyzna mówi głośno: „Subhaan Allah”, kobiety zaś klaszczą w dłonie. Imam słysząc napomnienie, powinien poprawić błąd; jeśli ma pewność, iż go nie popełnił, kontynuuje. Opiera się to na relacji Abu Huraira: **„Prorok rzekł: ‘Subhan Allah jest dla mężczyzn, a klaskanie dla kobiet.’”** (Muslim, Bukhari). Jeśli imam popełni błąd recytując Al-Fatihę lub inny werset z Koranu, wierny powinien poprawić go recytując głośno werset, który imam opuścił.
- Jeżeli imam recytuje na głos, wierni powinni słuchać go w ciszy i skupieniu. Jeżeli imam recytuje szeptem, wówczas wierny recytuje szeptem tak, aby słyszeć samego siebie, jednocześnie nie będąc słyszany przez innych.
- Jeżeli wierny spóźnił się na modlitwę zbiorową, powinien poczekać, aż osoba obok której stanął zrówna się z nim ramieniem. Następnie należy powiedzieć takbir stojąc, nawet jeżeli imam jest w ruku. Potem jeszcze jeden takbir i przyjąć pozycję, w której jest imam. Jeżeli jest w ruku, a wierny przyjmie tą pozycję zanim imam się z niej podniesie, można założyć, iż został odmówiony jeden rakat, aczkolwiek jeśli wierny dołączy po ruku, wówczas należy odrobić opuszczony rakat (nie liczy się), kiedy imam skończy. Opiera się to na następującym hadisie: **„Jeżeli imam znajduje się w sudżud (pokłonie), pokłońcie się razem z nim lub jeśli jest w ruku (skłonie), pokłońcie się; jeżeli stoi, stojcie. I nie liczcie swego sudżud, jeżeli nie zdążycie na rakat.”** (Baihaqi, zob. Al-Albani Silsilah Al-Ahadith As-Sahihah no 1188). Jeżeli wierny opuścił jeden lub więcej rakatów w obecności imama, powinien naśladować go do końca modlitwy, nie robiąc taslim, potem wstać, odmówić opuszczony rakat/rakaty, i dopiero wtedy zakończyć taslim’em. **„Kiedy rozpoczyna się iqama, nie podążajcie na modlitwę w pośpiechu. Idźcie spokojnym krokiem. Módlcie się tą częścią modlitwy, którą zastaniecie, tą którą opuściliście, dokończcie.”** (Uzgodniony).

MODLITWA ZBIOROWA , 'DŻAMAA'AH'.

Słowo dżammaa'ah - oznacza grupę, wywodzi się ze słowa „dżama'a” – „zbierać, gromadzić”; w świetle szariatu, oznacza grupę, którą stanowi oprócz imama – jedna lub więcej osób (osoba dorosła, dziecko, kobieta, mężczyzna).

Modlitwy zbiorowe to modlitwy fard odmawiane w ciągu dnia oraz modlitwa piątkowa – dżumm'ah – obowiązek uczestniczenia w grupowym ich odmawianiu w meczecie został nałożony na mężczyzn (dla kobiet jest dobrowolny).

[Koran 62:9] „O wy, którzy wierzyacie! Kiedy zostanie ogłoszone wezwanie do modlitwy - w Dniu Zgromadzenia śpieszcie gorliwie wspominać Boga i pozostawcie wszelki handel! To będzie dla was lepsze, o, gdybyście mogli to wiedzieć!”

Prorok (pzn) rzekł: „**Miałem przemożną ochotę, kazać moim chłopcom zebrać dla mnie drewno na opał, a potem pójść do domów tych, którzy w nich się modlili bez ważnej przyczyny (jak np. choroba) i spalić domy nad nimi.**” (Muslim).

Przekazano, iż Prorok (pzn) rzekł: „**Ktokolwiek słyszy adhan i nie uda się do meczetu (modli się w domu), wówczas jego modlitwa (nie zostanie przyjęta), chyba, że ma ku temu ważny powód (np. obawa przed niebezpieczeństwem, choroba).**” (Ibn Majah).

„**Kiedy wchodzić do meczetu, pomódlcie się dwa rakaty, zanim w nim spoczniecie.**” (Bukhari).

Niewidomy przyszedł do Proroka (pzn) i rzekł: „**Wysłanniku Allaha, nie mam przewodnika, który mógłby zaprowadzić mnie do meczetu**”, poprosił więc Proroka, aby zwolnił go z udziału w zbiorowej modlitwie w meczecie, co Prorok uczynił. Jednak zanim (niewidomy) się oddalił, przywołał go i zapytał: „**Czy słyszysz wezwanie na modlitwę?**”. Ten rzekł: „**Tak**”, na co Prorok zareagował: „**Zatem nań odpowiedz.**” (Muslim)

Prorok (pzn) rzekł: „**Kiedy wierny modli się 'isza w grupie, to tak jakby modlił się połowę nocy (modląc się), a ktokolwiek modli się fadžr (modlitwę poranną) w grupie, to tak jakby modlił się całą noc.**” (Muslim).

Prorok rzekł: „**Modlitwa mężczyzny w grupie, przewyższa jego modlitwę w domu lub modlitwę sklepie (ie. miejscu pracy) od 23 do 29 razy (jest to nagroda). Dzieje się to dlatego, ponieważ człowiek, który wykonał wudu i wykonał je dokładnie, a następnie przyszedł do meczetu mając jedynie za cel odmówienie modlitw, podnosi się o jeden stopień, za każdym krokiem, który czyni, a z jego rachunku wymazywany jest grzech do chwili, kiedy wchodzi do meczetu. Czas, podczas którego oczekuje w meczecie na rozpoczęcie modlitwy, zalicza się mu jak modlitwa, Aniołowe zaś modlą się za niego dopóki siedzi w miejscu, w którym się modlił, słowami: 'Boże okaż mu miłosierdzie, Boże wybacz mu, Boże zaakceptuj jego skruchę.' Czynią to dopóki człowiek nie zaszkodzi innej osobie oraz dopóki utrzymuje wudu.**” (Bukhari & Muslim, a brzmienie jest zgodne z przekazem Muslim).

Abdullah bin Masud rzekł: „**Ktokolwiek pragnie spotkać się następnego dnia z Allahem jako muzułmanin, powinien strzec pięciu modlitw, odmawiając je, kiedy adhan zostanie ogłoszony. Allah przekazał Prorokowi „zasady wiary”, a modlitwy w nich się zwierają. Jeżeli modlicie się w domach, niczym ludzie leniwi, zaniedbujecie sunnę Proroka, a jeżeli zaniedbacie sunnę Proroka, zbaczacie. Byłem świadkiem czasów, kiedy nikt nie uchylał się od modlitwy w meczecie za wyjątkiem znanych munafiq (hipokrytów); zaś choremu, aby mógł dotrzeć do meczetu i stanąć w rzędzie pomagali dwaj inni ludzie.**”

USTAWIENIE PODCZAS MODLITWY.

Aby uformować dżammaa'ah podczas modlitwy, jeśli obecny jest wierny i imam, wierny staje po prawej stronie imama. Jeśli oprócz imama są dwie osoby, obie powinny stanąć za imamem. Rzędy w dżammaa'ah biorą swój początek od środka rzędu za imamem, który stoi naprzeciwko mihrabu, niszy. Wierni, dołączają do rzędów z prawej i lewej strony.

Zgodnie z sunną wierni powinni ustawić się przed rozpoczęciem modlitwy w równych rzędach stykając ramionami, zrównując linię palców u stóp.

„Czyńcie wasze rzędy równymi i stójcie blisko siebie.” W wersji Hadith, Sahabi (Towarzysz Proroka), który to przekazał, dodał: **„Dotykaliśmy się ramionami z osobą stojącą obok, a nasze stopy dotykały ich stóp.”** (Bukhari).

Imam nie powinien rozpocząć modlitwy, dopóki nie jest zadowolony z utworzonych rzędów. Zgodnie z Nu'umaan bin Basheer, Prorok (pzn) przykładał ogromną uwagę do właściwego ustawienia wiernych. Upominał ich tak często i usilnie, aż towarzysze zrozumieli istotę poprawnego ustawienia podczas modlitwy. Kiedy Prorok (pzn) zauważył, iż, klatka piersiowa jednego z mężczyzn wysunięta była przed linię rzędu, zatrzymał się i powiedział: **„O ludzie, zachowajcie wasze rzędy proste i uporządkowane, inaczej Allah może odwrócić wasze serca przeciwko innym”** (Muslim).

MODLITWA ZBIOROWA KOBIET W MECZECIE.

Kobiety mogą brać udział w modlitwach zbiorowych, pod warunkiem, iż unikać będą ubrań, ozdób i perfum mogących przyciągać uwagę, wywoływać zainteresowanie płci przeciwnej. Prorok (pzn) rzekł: **„Nie zabraniajcie kobietom pobytu w meczecie, kiedy proszą was o zgodę.”** (Muslim). Ten hadis zaznacza, iż mężatka powinna zapytać o zgodę męża, a kobieta niezamężna - ojca lub opiekuna.

Prorok (pzn) rzekł: **„Kobieta, która się perfumuje nie powinna uczestniczyć z nami w 'isza (nocnej modlitwie).”** (Muslim).

„Modlitwa kobiety, która się perfumuje i idzie do meczetu, nie zostanie zaakceptowana dopóki nie zmyje (perfum).” (Ibn Majah, autentyczny).

„Nie zabraniajcie kobietom przebywać (podczas modlitw zbiorowych) w meczecie, aczkolwiek domy są dla nich lepsze.” (Abu Dawud, autentyczny. Zobacz: Al-Mishkat no 1062 sprawdzony przez Al-Albani).

Udział kobiet w modlitwach z okazji Eid Al-Fitr oraz Eid Al-Adha jest obowiązkowy, co opiera się na hadisie przekazanym przez Aiszę: **„Prorok nakazał, aby wszystkie kobiety uczestniczyły w Eid Al Fitr i Eid Al Adha, kobiety niezamężne, miesiączkujące, dziewice; co do miesiączkujących powinny stać z dala od miejsca modlitwy. A doświadczą one błogosławieństwa i próśb wszystkich mużulmanów.”** Rzekłam (narrator) do niego: **„Któraś z nas może nie mieć wierzchniego okrycia.”** Rzekł: **„Siostra powinna okryć ją swym wierzchnim okryciem.”** (Uzgodniony).

MODLITWA PIĄTKOWA W MECZECIE, 'DŽUMM'AH'.

DŽUMM'AH to co-tygodniowa modlitwa zbiorowa ofiarowywana w piątek w meczecie podczas czasu modlitwy dhuhr. Wykonywana w meczecie zastępuje modlitwę dhuhr; składa się z 2 rakatów, odmawianych po kazaniu (khutba) wygłaszanym przez imama.

Koran nałożył na wiernych obowiązek regularnego uczestniczenia w zbiorowych modlitwach piątkowych:

[Koran 62:9] „O wy, którzy wierzycie! Kiedy zostanie ogłoszone wezwanie do modlitwy - w Dniu Zgromadzenia śpieszcie gorliwie wspominać Boga i pozostawcie wszelki handel! To będzie dla was lepsze, o, gdybyście mogli to wiedzieć!”

Prorok (pzn) rzekł: **„Ktokolwiek weźmie kąpiel, a następnie przyjdzie na džumm'ah (modlitwę piątkową), następnie modli się tak jak zostało to zalecane, następnie w ciszy słucha, aż imam skończy khutba (kazanie), a następnie modli się z imamem, Allah wybaczy mu grzechy, które popełnił pomiędzy poprzednią džummą a bieżącą, oraz dodatkowo przez trzy dni po niej następujące, a kto dotyka (bawi się) kamieniami, ten popełnia niepotrzebną rzecz.”** (Muslim).

Prorok (pzn) rzekł: **„Ktokolwiek uczyni ghusl (kąpiel) w piątek, tak jak ghusl ze względu na dżanaba (stan większej nieczystości), następnie uda się do meczetu, to jakby poświęcił wielbłąda; a ktokolwiek uda się po raz drugi, to jakby poświęcił krowę, a ktokolwiek uda się po**

raz trzeci, to jakby poświęcił wołu z rogami, a ten kto idzie po raz czwarty, to jakby poświęcił kurczaka, a ktokolwiek idzie po raz piąty, to jakby dał jajko w akcie dobroczynności, a kiedy imam wychodzi, Aniołowie gromadzą się, aby wysłuchać kazania.” (Muslim).

Prorok (pzn) rzekł również: „Ktokolwiek opuści trzy džumm’ah (modlitwy) pod rząd, uznając je za mało ważne, Allah zapieczętuje jego serce.” (Ahmad).

ETYKIETA MODLITWY PIĄTKOWEJ.

1. Przed udaniem się do meczetu na džumm’ah, należy wziąć kąpiel, obciąć paznokcie (jeżeli są zbyt długie), uperfumować się (tylko mężczyźni) a następnie po wykonaniu oczyszczenia (wudu lub ghusl) nałożyć czyste ubranie.
2. Nie należy spożywać surowego czosnku ani cebuli, ani palić papierosów. Należy umyć zęby misłakiem lub szczoteczką.
3. Należy pomodlić się dwa rakaty po wejściu do meczetu (powitanie meczetu), nawet jeżeli khatib (mówca) jest na minbarze (pulpit) zgodnie z zaleceniem Proroka (pzn), który rzekł: „**Kiedy ktokolwiek z was przychodzi na džumm’ah, a imam wygłasza khutba (kazanie) powinien pomodlić się dwa rakaty i uczynić je krótkimi.**” (Uzgodniony).
4. W ciszy wysłuchać imama.
5. Pomodlić się dwa obowiązkowe rakaty džummah za imamem (intencję zachowujemy w sercu).
6. Po modlitwie zmówić cztery rakaty sunna w meczecie lub co jest bardziej zalecane – dwa rakaty sunna w domu.
7. Należy prosić Allaha o błogosławieństwo dla Proroka Muhammada (pzn).
8. Z całego serca wznosić prośby do Allaha w piątek. Prorok (pzn) rzekł: „**Zaprawdę, jest godzina w piątek, podczas której Allah zgodnie z swą wolą odpowie na prośby muzułmanina.**” (Uzgodniony).

KAZANIE, ‘ KHUTBAH’.

Zgodnie z sunną, kazania Proroka (pzn) zawierały pochwałę Allaha, wskazówki dotyczące zachowania wiernych oraz recytację Koranu. Jego kazania (na podstawie sunny, oraz sunny jego towarzyszy) nigdy nie były przedmiotem personalnych utarczek, ani dysput politycznych.

Jaabir bin Sumrah przekazał: „**Prorok (pzn) wygłaszał kazania stojąc, siadał między nimi (kazaniami), recytował wersety Koranu i upominał ludzi.**” (Muslim, oraz inni)

[Koran 16:125] "Wzywaj ku drodze twego Pana z mądrością i pięknym napominaniem! Rozmawiaj z nimi w najlepszy sposób! Zaprawdę Twój Pan zna najlepiej tych, którzy zeszli z Jego drogi; i On zna najlepiej tych, którzy idą drogą prostą."

Podczas modlitwy piątkowej, wygłasza się dwa kazania, robiąc między nimi krótką przerwę. Pierwsze kazanie jest trochę dłuższe od drugiego. Oba nie powinny być za długie (należy uważać, aby nie upłynął czas dhuhr). Zgodnie z sunną Proroka (pzn), należy przedłużyć modlitwę i skrócić kazanie. 'Ammar bin Yaasir przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: "**Zaprawdę, długie modlitwy człowieka i jego krótkie kazania są oznakami zrozumienia zasad religii, zatem wydłużajcie modlitwy i skracajcie kazania.**" (Ahmad, Muslim)

Zaleca się rozpoczęcie kazania od:

Alhamdu-lillahi, ahmaduhu ła asta’iinuahu
ła astahdihi, ła astaghfiruhu
Aszhadu an ła illaha il Allah
Ła aszhadu ła szariika lahu
Ła aszhadu anna Muhammadan abduhu ła rasulullah

Chwała Allahowi, wychwalajcie Go i proście o pomoc
I ja proszę o wskazówkę i wybaczenie
Zaświadczam, iż nie ma boga poza Allahem
Allah jest Jeden, nie ma wspólników
I zaświadczam, iż Muhammad jest Jego Sługą i Wysłannikiem

W obu kazaniach mogą być poruszane (w świetle Koranu i hadisów) problemy dotyczące muzułmańskiej społeczności. Wierni powinni słuchać w ciszy i skupieniu, albowiem w odróżnieniu od innych kazań, rozmawianie podczas khutbah jest absolutnie zabronione i uni eważnia džumm'ah rozmawiającego.

W hadisie przekazanym przez Ibn Abbaas, Prorok (pzn) rzekł: **"Kto rozmawia podczas kazania wygłaszanego przez imama w trakcie piątkowej džumm'ah, jest niczym osioł, który niesie ciężary i nie ma džumm'ah dla tego, który mówi mu, aby się uciszył."** (Ahmad)

Zaleca się, aby drugie kazanie rozpoczynało się od wychwalania Allaha oraz prośb o błogosławieństwo dla Proroka (pzn), np. :

Alhamdulillahil lla s-salaatu
Ła s-salaamu 'ala khajril
mursaliin Muhammadin lla
'ala alihii lla sahibihii adźma'iin

Chwała przynależna jest Allahowi
Pokój i błogosławieństwo Allaha niechaj będą
Z najlepszym spomiędzy proroków, Muhammadem
bin Abdullahem jak i z jego rodziną i jego towarzyszami

Zgodnie z tradycją, kazanie powinno zakończyć się 'istighfaar', prośbą o miłosierdzie Allaha. Imam przypomina muzułmanom, aby prosili Allaha o błogosławieństwo dla Proroka recytując werset 56, Sury 33:

Innallaaha lla malaajkatuhu jusalluuna 'alan nabijj
Jaa ajjuhalla adhiina aamanuu
sallu 'alajhi lla sallimu tasliima.

Allah oraz Jego Aniołowie błogosławią Prorokowi
Wy, którzy wierzyacie,
Módlcie Cię za niego, i otaczajcie szacunkiem.

Następnie imam recytuje 'salaat 'alan nabijj' (drugą część taszahhud), po której wznosi prośby o dobro społeczności muzułmańskiej na całym świecie. Po kazaniu, zostaje ogłoszona iqama, i imam recytuje na głos modlitwę. Wykonanie modlitwy džumm'ah przypomina modlitwę fadžr, odróżnia je tylko nijjah – intencja.

JĘZYK KAZANIA.

Opierając się na podstawowych zasadach kazania, znajdujących potwierdzenie w sunnie, uczeni zgodni są co do tego, iż khutba – kazanie powinno poprzedzać modlitwę. Nie ma natomiast zgody, odnośnie języka w jakim powinno być wygłaszane, dlatego też, jest kwestią dyskusyjną, czy może być wykonywane w innym języku niż arabski.

Pomimo 'khilaaf' (nieporozumienia), oraz za wyjątkiem imama Malik bin Anas, większość uczonych (do których min. należą imam Shaafie, imam Abu Haneefah oraz imam Alimad bin Hanbal) twierdzi zgodnie, iż kazanie może być wygłoszone w każdym języku (jeżeli wierni nie rozumieją arabskiego), pod warunkiem, iż wychwalanie Allaha, recytacja Koranu oraz modlitwa za Proroka (pzn) są w języku arabskim.

Jedynym dowodem, który przytaczają przeciwnicy tego poglądu, jest fakt, iż kazania Proroka (pzn) wygłaszane były po arabsku. Z drugiej strony, imam Shaafi'e oraz inni twierdzą, iż cele kazania nie zostaną osiągnięte, jeżeli będzie ono wygłaszane w języku niezrozumiałym dla większości wiernych. Powołują się na wypowiedź Proroka (pzn) do Umm Khaalid bint Khaalid bin Sa'eed bin 'Aas, która urodziła się i wychowała w Etiopii: **"Umm Khaalid, to jest Suna'a."** Słowo „Suna'a” – oznacza „dobre” - w języku ojczystym Umm Umm Khalid bint Khaalid bin Sa'eed bin 'Aas, zaś Prorok użył go, aby być zrozumianym.

MODLITWY ŚWIĄTECZNE - 'EID'.

Kalendarz islamski opiera się na systemie księżycowym. Rok liczy 12 miesięcy, oto one:

1. Muharram	5. Dżumaadal Aħal	9. Ramadaan
2. Safar	6. Dżumaadath Thaanii	10. Szaħaal
3. Rabii'al Aħal	7. Radżab	11. Dhul Qi'adah
4. Rabii'uth Thaanii	8. Sza'abaan	12. Dhul Hidżdżah

W Islamie są dwa święta: Eid Al-Fitr - Święto Zakończenia Postu, oraz Eid Al-Adha - Święto Ofiary.

Pierwsze święto, Eid Al-Fitr przypada na początku dziesiątego miesiąca kalendarza, 'szaħaal', natychmiast po poście, który trwa podczas dziewiątego miesiąca – 'ramadanu'.

Drugie święto, Eid Al-Adha przypada podczas dwunastego miesiąca, 'dhul hidżdżah', podczas trwania pielgrzymki hadżdż, wykonywanej w Mekce, Minie, Muzdalifah oraz na Arafacie.

TAKBIIR PODCZAS MODLITWY EID.

Modlitwa Eid składa się z 2 rakatów. Jest sunną wypowiedzenie siedem razy "Allaahu Akbar" w pierwszym rakacie, oraz pięć razy w drugim rakacie (nie licząc takbiir w qijam). Ręce powinny być unoszone podczas każdego takbiir. Prorok (pzn) rzekł: „**W modlitwie z okazji Eid Al-Fitr jest siedem takbir w pierwszym rakacie, pięć w drugim, następnie recytacja po nich w obu rakatach.**” (Abu Dawud, dobry).

Zasady modlitwy Eid są takie same jak modlitwy porannej (fadżr), za wyjątkiem tego, iż nie ogłasza się adhanu ani iqamy. Po modlitwie wygłaszane jest kazanie, w którym imam może poruszać w świetle Koranu i hadisów, tematy dotyczące muzułmańskiej społeczności.

Modlitwa Eid powinna mieć miejsce na otwartej przestrzeni w pobliżu miasta. Prorok (pzn) zwykł był udawać się na obie modlitwy, wszyscy mu towarzyszyli „**i kobiety niezamężne, miesięczkujące, dziewice; co do miesięczkujących powinny stać z dala od miejsca modlitwy. A doświadczą one błogosławieństwa i prośb wszystkich muzułmanów.**” Rzekłam (narrator) do niego: „**Któraś z nas może nie mieć wierzchniego okrycia.**” Rzekł: „**Siostra powinna okryć ją swym wierzchnim okryciem.**” (Uzgodniony).

SUNNA JEST WYKONANIE NASTĘPUJĄCYCH CZYNNOŚCI PODCZAS ŚWIĄT.

- Użycie perfum i nałożenie najlepszych ubrań.
- Spożycie posiłku przed udaniem się na Eid Al-Fitr, oraz post w ciągu dnia przed Eid al-Adha.
- Wykonanie modlitwy w miejscu publicznym jest zalecane, chyba, że zachodzą przyczyny, które je uniemożliwiają.
- Jabir przekazał, iż Prorok (pzn) wracał z miejsca modlitwy Eid inną drogą, niż się na nie udawał.
- Czas modlitwy Eid zaczyna się wraz ze wschodem słońca i trwa do południa, jednak sunną jest odprawienie modlitwy wcześniej.
- Nie wykonuje się adhanu na modlitwy świąteczne.

NACISK NA OFIARĘ Z OKAZJI EID AL-ADHA.

Wysłannik Allaha (pzn) powiedział: „**Zaprawdę, pierwszą rzeczą, od której rozpoczynamy ten dzień jest modlitwa, następnie idziemy do domów i składamy ofiarę ze zwierzęcia. Ktokolwiek to uczynił, postąpił zgodnie z naszą sunną. A ktokolwiek zarzyna zwierzę przed modlitwą, jest to tylko mięso, które przeznaczył dla rodziny i nie jest to część rytuału (Al-Adha).**” (Uzgodniony).

Prorok (pzn) rzekł: „**Ludzie, na każdym domu spoczywa (obowiązek) ofiary.**” (Ahmad, Abu Dawud, At-Thimidri, Ibn Majah, An-Nasa'i. Ibn Hajar przytoczył przykłady wzmacniające hadis w Fath-ul-Bari).

Prorok (pzn) rzekł: „**Ktokolwiek ma środki na złożenie ofiary, a tego nie czyni, nie powinien zbliżyć się do naszego miejsca modlitwy Eid.**” (Ahmad oraz inni. Oceniony jako dobry przez sprawdzającego Jami-ul-Usul).

SKŁADANIE ŻYCZEŃ PODCZAS EID.

Podczas Eid Al Fitr oraz Eid Al Adha, jak również podczas następnych dwóch, trzech dni, muzułmanie świętują, składają życzenia, odwiedzają wymieniają prezentami.

Przy składaniu życzeń (zaleca to sunna) mogą być użyte następujące wyrażenia:

Taqabba'llaahu mina ła minkum.	Niechaj Allah przyjmie od nas i od Ciebie.
'Eid Mubaarak.	Niechaj Allah pobłogosławi Twoje Święto.
A'adahu'llaahu kullu 'aamin ła antum bikhair	Modlę się, abyś był zdrowy przez cały rok.

MODLITWA OFIAROWYWANA PODCZAS RAMADANU, 'TARAĹIIH'.

'TARAĹIIH'¹² to modlitwa sunna ofiarowywana po modlitwie 'isza w czasie ramadanu, miesiąca postu. Modlitwa ta jest również znana pod nazwą „QIJAAMUN RAMADAAN”.

Czas, podczas którego ją się odmawia, rozpoczyna się po 'isza a trwa do brzasku.

Zgodnie z Abu Hurairah, Prorok (pzn) rzekł: **"Ten kto przestrzega modlitwy nocnej podczas ramadanu, z powodu wiary i oczekuje nagrody od Allaha, zostaną mu wybaczone jego uprzednie grzechy."** (Muslim)

'Aisza przekazała, iż **„Prorok (pzn) modlił się w meczecie i było z nim kilka osób, następnie modlił się następnej nocy i było z nim wiele ludzi. Następnie trzeciej nocy, ludzie się zebraли, jednak on (Prorok) nie przyszedł (aby prowadzić ich w modlitwie). Nad ranem rzekł: ‘Widziałem co robiliście, jednak obawa, iż modlitwa ta może stać się dla was obowiązkową (tj. podczas ramadanu) powstrzymała mnie od dołączenia (do was)’.”** (Muslim)

ILOŚĆ RAKATÓW 'TARAĹIIH'.

Zgodnie z hadisem przekazany przez Aiszę, Prorok (pzn) nigdy nie przekraczał liczby 11 rakatów podczas ramadanu. Aczkolwiek, 20 rakatów 'taraĹiih', oraz 3 rakaty witr zostały potwierdzone przez 'Umar'a, Uthmaan'a, 'Ali'ego oraz wielu innych. Możliwym wytłumaczeniem różnic pomiędzy przekazami jest to, iż 11 rakatów są sunną, a pozostałe 'mustahab' – pożądanymi.

TaraĹiih podczas ramadanu może być ofiarowany w zgromadzeniu, lub 'infiraad' - indywidualnie. Aczkolwiek modlitwa w zgromadzeniu jest lepsza. Jedyną przyczyną dla której Prorok przestał kontynuować odmawianie jej w grupie, była obawa, iż może stać się to obowiązkiem a co za tym idzie, warunkiem podstawowym podczas postu.

ZASADY MODLITWY 'TARAĹIIH'

Podobnie jak w innych modlitwach sunna, nie wykonuje się iqamy na modlitwę taraĹiih. Modlitwa jest odmawiana natychmiast po modlitwie 'isza a przed modlitwą witr.

Modlitwa taraĹiih opiera się na dwóch rakatach, po których mówi się taslim. Jeżeli wierny zamierza ofiarować 8 rakatów modlitwy taraĹiih, najpierw odmawia 2 rakaty i kończy je taslim (tak jak fadžr), potem następne 2, potem następne 2, plus kolejne 2 – tak, aby w sumie było 8 rakatów.

---

¹² występuje też w pisowni jako 'tarawih'

Na koniec można odmówić dwa rakaty – jako sza’fu i jeden rakat witr – w sumie 11 rakatów. Jeżeli wierny zamierza zmówić 12 rakatów, należy ofiarować je w „dwójkach” – 2+2+2+2 itd. – aż osiągną liczbę 12.

RECYTACJA W TRAKCIE “TARĀLIH”.

Chociaż nie ma dokładnej sunny odnośnie tego jak długo należy recytować Koran po Al Fatisze, zostało przekazane przez Salafi, iż recytowali całą Surę Baqarah w 8 rakatach. Jednak, jeżeli wierny nie jest w stanie tak dużo recytować, może recytować z Koranu tyle ile może (i co może – tzn. umie, zapamiętał).

MODLITWA BŁAGALNA, ‘WITR’.

‘WITR’ – w języku arabskim oznacza nieparzystą liczbę (sza’fu: parzysta liczba). W Islamie jest to ostatnia modlitwa ofiarowywana w nocy, składająca się z nieparzystej liczby rakatów. Czas witr rozpoczyna się po modlitwie nocnej ‘isza i trwa do nastania brzasku. Jeśli wierny miał intencję odmówienia modlitwy witr i opuścił ją, przespał, powinien ją odrobić. Najlepiej odmówić jest modlitwę witr przed snem.

Witr to sunna muakkalah, tzw. empatyczna sunna, była ona staranie praktykowana przez Proroka (pzn). Przekazano następujące wypowiedzi Proroka (pzn). **"Ludzie Koranu przestrzegajcie witr albowiem Allah jest Witr (ie. bez pary, Jeden) i kocha witr."** (Ahmad/Tirmidhee) **"Wierny, który nie przestrzega modlitwy witr, nie należy do naszej społeczności."** (Muslim)

Hadis potwierdzony przez Tirmidhii przekazuje, iż modlitwa witr Proroka (pzn) wynosiła: 11 lub 9 lub 7; 5; 3 lub 1 rakat.

Aisza rzekła: **„Prorok nie przekraczał jedenastu rakatów podczas ramadanu lub innych miesięcy. Modlił się cztery rakaty, nie pytajcie jak długo i jak dobrze. Następnie odmawiał cztery rakaty, nie pytajcie jak długo i jak dobrze, następnie modlił się trzy. Zapytałam go: „Czy śpisz przed ofiarowaniem modlitwy witr?” Odrzekł: „Aiszo, moje oczy śpią, lecz moje serce nie śpi.”** (Uzgodniony).

Aswad bin Yazid powiedział: **„Zapytałem się Aiszy o modlitwę Proroka podczas nocy. Rzekła: „Spał podczas pierwszej części nocy, następnie wstawał i modlił się. Kiedy zbliżał się świt, odmawiał witr, następnie kładł się do łóżka. Jeżeli potrzebował żony, odbywał z nią stosunek, a kiedy słyszał adhan wyskakiwał z łóżka. Jeżeli był dzunub (w stanie większej nieczystości ze względu na stosunek), brał kąpiel, jeżeli nie, robił wudu, następnie wychodził na modlitwę.”** (Bukhari, Muslim, oraz inni).

PRZYKŁADOWE WYKONANIE, KIEDY WITR SKŁADA SIĘ Z:

- 1 rakatu: po wyprostowaniu z ruku (pokłonu), wznosi się prośby, potem czyni sudżud(2 razy tak jak podczas fadżr), recytuje taszahhud i czyni taslim;
- 3 rakatów (oba sposoby znajdują potwierdzenie w sunnie Proroka):
  - a) tak samo jak maghrib, wnosząc prośby w ostatnim rakacie (po ruku) lub
  - b) odmówić 2 rakaty tak jak fadżr (zakończyć je taslim), wstać i odmówić samodzielny 1 rakat, wnosząc w nim prośby po wyprostowaniu z ruku (pokłonu), następnie dwa sudżud,taszahhud i taslimOba sposoby znajdują potwierdzenie w sunnie Proroka (pzn).

RECYTACJA PODCZAS WITR.

Podczas witr można recytować, po surze Al-Fatiha jakikolwiek werset z Koranu. Aczkolwiek (jeżeli witr ofiarowywany jest w 3 rakatach) zalecane jest recytowanie w pierwszym rakacie po Al-Fatisze, Sura a’Alaa (Najwyższy, sura 87), w drugim rakacie – Sura Kafirun (Niewierni, Sura 109), w trzecim rakacie sur: Ikhlās (Szczerłość Wiary, sura 112), Falaq (Jutrzenka, Sura 113) oraz Naas (Ludzie, Sura 114), po kolei.

PROŚBY, SUPLIKACJE PODCZAS WITR ('QUNUT').

Jest sunną, recytowanie 'qunut' podczas ostatniego rakatu modlitwy witr. 'Qunut' może być recytowany na głos przed ruku, po recytacji lub po ruku. Przykłady:

Allahumma inna nasta'inuk, la nastahdiik, la nastaghiruk, la natubu ilajk, la nu'minu bik, la natlakkalu 'alajk la nuthni 'alajka-l-hajra kullah, Naszkruk, la la nakhfuk, la nakhla'u la natruku man jafdzuruk.
Allahumma ijyaka na'bud, la laka nusalii la nasdzud, la ilajka nas'a la nahfid
Nardzu rahmataki, la nakhsza 'adaabaka inna 'adabaka bi-l-kuffaari mulhaq
la salli-l-lahumma 'ala sajjidina Muhammad la 'ala alihi la sahabihi la salim.

Boże, prosimy Cię o pomoc oraz wskazówkę, oddając się pod Twoją ochronę, wierząc w Ciebie i polegając na Tobie, wychwalając Cię, dziękując, nie będąc niewdzięcznymi, deklarujemy Tobie naszą czystość, stroniąc od nieposłusznych Boże, do Ciebie modlimy się i przed Tobą kłaniamy, Tobie się oddajemy, w posłuszeństwie szybcy z nadzieją na Twą łaskę, w obawie przed karą, albowiem kara Twoja dosięga niewiernych. Boże, pobłogosław Muhammada, jego rodzinę i wiernych. Pokój niech będzie z nimi.

MODILTWA NOCNA, 'TAHADZDZUD'.

'TAHADZDZUD'¹³ jest modlitwą nadobowiązkową, którą odmawia się w nocy. Słowo 'tahadzdud' oznacza, iż należy stanąć do tej modlitwy po przespaniu części nocy. Jest to potwierdzone przez sunnę Proroka (pzn). Odmawianie tej modlitwy jest bardzo zalecane, Allah ta'ala mówi:

[Koran, 17:79] "A nocą czuwaj na modlitwie, to będzie dla ciebie zasługa dobrowolna; być może twój Pan pośle cię na miejsce chwalebne."

Allah ta'alla zadowolony jest z wiernych, którzy wykonują tahadzdud, albowiem posiadają oni godne pochwały cechy charakteru. Nazywa ich 'muhsiniin', prawymi oraz 'muttaqiin', bogobojnymi. Allah podkreśla, iż nie będą równi sobie ci, którzy przestrzegają i nie przestrzegają modlitwy tahadzdud:

[Koran 39:9] "Czyż ten, który pokornie modli się w nocy, padając na twarz i wstając, i troszczy się z bojaźnią o życie ostateczne, i spodziewa się miłosierdzia od swego Pana?... Powiedz: „Czy równi są ci, którzy wiedzą, i ci którzy nie wiedzą? Tylko ludzie obdarzeni rozumem przyjmują napomnienie."

REGUŁY TAHADZDZUD.

1. Wierny, który chce wykonać tahadzdud powinien zasypiać z intencją obudzenia się w nocy na modlitwę. Abu Dardaa przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **"Ktokolwiek udaje się spać z intencją wstania w nocy na modlitwę, i nie jest w stanie obudzić się do rana, Allah wynagrodzi go stosownie do jego intencji a jego sen staje się sadaqą (dobrodziejstwem) od jego Pana."** (Nasaace)
2. Po zakończeniu, należy recytować 10 ostatnich wersetów sury Al-Imraan (Rodzina Imrana, Sura 3), od wersetu 190 do końca sury.
3. Następnie recytuje się:

Allaahumma lakal-hamd
anta nuur as-samaa'ati la-l-ard
la man fihiinna
la lakalhamd anta qajjim
As-samaa'ati la-l-ard la man fihiinna,
la lakal-hamd anta-l-haq

O Boże, Tobie przynależna jest cała chwała,
Jesteś Światłem w Niebiosach i na ziemi
i wszystkiego co w nich się zawiera,
Chwała Tobie, Jesteś Opiekunem
Niebios i ziemi i wszystkiego co się w nich zawiera.
Chwała Tobie, Jesteś Prawdą

¹³ w literaturze anglojęzycznej występuje jako „tahajjud”

İa'aduk al-haqq İa li qaauka haqqun	Twa obietnica jest Prawdą, Spotkanie z Tobą jest prawdą
İa l-dżannatu haqqun İa n-naaru haqqun	prawdą jest Raj, Prawdą jest Piekło,
İa n-nabijjuna haqqun	Prorocy są prawdą,
İa Muhammad haqqun İa s-sa'aatu haqqun	Muhammad jest prawdą, prawdą jest Zmartwychwstanie
Allahumma laka aslamtu İa bika 'aamantu	Bóże, Tobie się oddaję, w Ciebie wierzę
İa 'alajka tałakkaltu İa ilajka anabtu	na Tobie polegamy, przed Tobą korzę,
İa bika haasamtu İa ilajka haakamtu	Zmagam ze względu na Ciebie i poddaję Twemu wyrokowi
faghfirlii maa qaddamtu	Wybacz mi to co uczyniłem w przeszłości
İa maa akhkhartu İa maa asrartu İa maa a'alantu	co mogę uczynić w przyszłości, co ukrywam i okazuję
Ant'Allahu, laa illaha illa anta.	Ty jesteś Stwórcą, nie ma innego boga poza Tobą.

4. Sunna zaleca rozpoczęcie modlitwy od dwóch rakaatów, po których wierny może modlić się tyle rakaatów, ile chce. Jak wspomniano wcześniej, jednaście rakaatów jest najlepszą liczbą, zgodnie z hadisem przekazanym przez Aiszę.
5. Należy obudzić członków rodziny, aby odmawiali razem modlitwę.
6. Kiedy wierny poczuje senność powinien się położyć (iść spać), nie powinien modlić się więcej niż jest w stanie. W hadisie przekazanym przez Aiszę, Prorok (pzn) rzekł: **"Jeśli któryś z was obudził się na tahadžżud i recytacja Koranu staje się dla niego trudna, i nie jest świadom tego co mówi, powinien się położyć."** (Muslim)

MODLITWA PORANNA, 'DUHAA'.

'DUHAA' jest to modlitwa odmawiana po fadžr a przed dhuhr. Prorok nie odmawiał jej regularnie, dlatego nie przyniesie wiernemu szkody, jeśli jej nie wykona, zostanie natomiast za nią wynagrodzony. Czas duhaa zaczyna się, kiedy słońce przekracza wysokość ok. 7 stóp nad horyzontem, trwa do południa. Aczkolwiek, lepiej jest ją odmówić przed nastaniem czasu dhuhr. W hadisie przekazanym przez Zaid bin Arqam, Prorok (pzn) rzekł: **"Wy, którzy zwracacie się do Allaha, módlcie się, kiedy pali się słońce duhaa."** (Muslim).

Duhaa składa się z parzystej liczby rakaatów. Minimalna liczba rakaatów 'duhaa' to dwa – maximum dwanaście.

MODLITWA O WYBACZENIE, 'TAUBAH'.

'TAUBAH' to specjalna modlitwa, którą wierny składa prosząc Allaha o wybaczenie grzechów. W hadisie, zrelacjonowanym przez Abu Darda, Prorok (pzn) rzekł: **"Ten kto czyni wudu i udoskonala je, oraz ofiarowuje 2 lub 4 rakaty modlitwy fard lub sunna, w doskonały sposób, zwłaszcza ruku i sudżud, następnie prosi Allah o wybaczenie, Allah mu wybaczy."** (Tabraani)

MODLITWA O WSKAZÓWKĘ, 'ISTIKHARA'.

Prorok (pzn) zalecał 'ISTIKHARA' we wszystkich sprawach. Mawiał: **„Jeżeli ktoś spośród was martwi się o jakąś rzecz, lub potrzebuje wskazówki od Allaha, powinien odmówić dwa rakaty modlitwy nadobowiązkowej, a potem powiedzieć:**

„Boże potrzebuję Twojej Dobroci poprzez Twoją Wiedzę. Potrzebuję Twojego Wyroku poprzez Twoją Siłę, proszę Cię o Twoją przeogromną szczodrość. Sam bez Ciebie nie jestem w stanie nic uczynić, Ty wiesz, podczas kiedy ja nie wiem, Tyś Wszechwiedzący, znasz to co niewidzialne. Boże, jeżeli wiesz, iż (.....powinno się wymienić sprawę) jest dla mnie dobra, w mojej religii, moim życiu i w ostatecznym rozrachunku moich spraw (lub powinno się powiedzieć: „w moich obecnych oraz długo terminowych sprawach”), pozwól, aby się przydarzyła, i spraw, aby była dla mnie

łatwa, pobłogosław mnie, a jeżeli wiesz, iż (.....) była by dla mnie zła, w mojej religii, życiu, oraz ostatecznym rozrachunku wszystkich spraw; zatem odsuń ją ode mnie i obdarz mnie dobrem czymkolwiek miało by ono być, i uczyni mnie z niego zadowolonym”. (Bukhari).

Modlitwa i dua powinny być czynione przez potrzebującego porady, ze świadomością, iż Allah dokona dla niego najlepszego wyboru. Jeżeli dana rzecz będzie dla niego dobra, sposób jej osiągnięcia uczyni mu Allah łatwym.

Nie wolno szukać pomocy Allah za pomocą sposobów nieuregulowanych sunną (np. interpretacja snów, numerologia).

MODLITWA PODCZAS PODRÓŻY, NIEBEZPIECZEŃSTWA.

[Koran 4:101] „A kiedy przebiegacie ziemię to nie jest dla was grzechem skrócić nieco modlitwę, jeśli się obawiacie, że zagrożą wam ci, którzy nie wierzą. Zaprawdę, niewierni są dla was wrogiem jawnym!”

Ibn Abbas rzekł: „Allah zalecił wam ustami Proroka cztero-rakatową modlitwę dla rezydenta, dwa rakaty dla podróżującego i jedno-rakatową w stanie strachu (podczas wojny).” (Muslim).

Prorok (pzn) rzekł: „Skrócenie modlitwy jest dla was dobrodziejstwem od Allaha, więc przyjmijcie to dobrodziejstwo.” (Muslim).

Zgodnie z powyższymi przykładami wierny obawiając się niebezpieczeństwa może skrócić modlitwy oraz łączyć je. Skrócenie obejmuje tylko modlitwy cztero rakatowe – odmawia się je jako dwu-rakatowe (jak fadžr). Nie skraca się fadžr ani maghrib.

Ibn Al-Qayyim rzekł: „Prorok skracał cztery rakaty modlitwy, kiedy wyruszał w podróż, modlił się dwa rakaty dopóki nie wrócił do Medyny i nie jest potwierdzone, czy kiedykolwiek modlił się cztery pełne rakaty modlitwy podczas podróży (maghrib nie ulega skróceniu, muszą być odmówione trzy rakaty) i żaden z imamów tego nie kwestionuje.”

Podczas podróży wierny może połączyć dwie modlitwy, może modlić się dhuhr i asr razem, oferując albo asr wcześniej (w czasie dhuhr) lub opóźniając dhuhr (do czasu rozpoczęcia asr); w ten sam sposób może połączyć maghrib oraz ‘isza. „Kiedy Prorok był w podróży i słońce minęło zenit, zwykł był opóźniać dhuhr do czasu asr, następnie odmawiał te dwie modlitwy razem. Jeżeli słońce minęło zenit, zanim wyruszył, zwykł był odmawiać dhuhr, następnie wspinał się na zwierze, aby kontynuować podróż.” (Uzgodniony). Abu Nuaim zrelacjonował w Mustakhadż dotyczącym zbioru hadisów Muslim: „Kiedy Prorok był w podróży, a słońce minęło zenit zwykł był modlić się dhuhr i asr razem, i ponownie wyruszał w drogę.”

W trakcie pielgrzymki hadżdż, przebywając Arafat oraz Muzdalifah, uczeni zgadzają się, iż dhuhr i asr należy omówić razem podczas czasu dhuhr na Arafat; a maghrib i ‘isza powinny być odmówione razem w czasie ‘isza na Muzdalifah; potwierdza to sunna Proroka (pzn).

Warto wiedzieć, iż modlitwa w trakcie podróży statkiem, samochodem czy samolotem, dozwolona jest w pozycji wygodnej dla podróżującego, pod warunkiem, że nie jest w stanie odprawić jej stojąc. Można on również połączyć dwie modlitwy w czasie jednej. Proroka zapytano o modlitwę na statku. Rzekł: „Módlcie się stojąc, chyba, że obawiacie się, iż utoniecie.” (Uznany za autentyczny przez Al-Hakim).

MODLITWA CHOREGO.

„Wystrzegaj, się mój bracie, muzułmaninie, zaniedbania modlitwy nawet podczas choroby, albowiem jest to twój obowiązek. Allah uczynił ją obowiązkową na mudżahedinach¹⁴ w czasie wojny.”

[Koran 2:45-46] „Proście o pomoc w cierpliwości i w modlitwie! Zaprawdę, to jest trudna rzecz, ale nie dla ludzi pokornych, którzy myślą, że spotkają swego Pana i, że do Niego powrócą.”

---

¹⁴ wojownik

Modlitwa przynosi wewnętrzny spokój choremu, pomagając mu odzyskać siły, natomiast dla osoby, której życie zbliża się ku końcowi, lepszą rzeczą jest umrzeć w trakcie wykonywania modlitwy, niż w nieposłuszeństwie (zaniedbaniu modlitwy).

[Koran 5:6] „Czyż oni nie widzieli, ile pokoleń wytraciliśmy przed nimi? Umocniliśmy ich na ziemi, jak was umocniliśmy; i zesłaliśmy im z nieba obfity deszcz i uczyniliśmy rzeki płynące u ich stóp. Potem wytraciliśmy ich za ich grzechy i stworzyliśmy po nich inne pokolenia.”

W JAKI SPOSÓB CHORY MOŻE SIĘ OCZYŚCIĆ?

1. Chora osoba powinna użyć do oczyszczenia wody, to znaczy wykonać wudu w stanie mniejszej nieczystości lub ghusl w stanie większej nieczystości. Jeżeli nie jest w stanie użyć wody, z powodu osłabienia lub jeżeli obawia się, iż choroba może się, w związku z użyciem wody pogorszyć lub powrót do zdrowia może się opóźnić, musi wykonać tajammum.
2. Jak należy wykonać tajammum: potrząść rękoma o czystą ziemię, kurz; dokłanie otrzeć całą twarz oraz dłonie - jedna o drugą. (nt. tajammum czytaj więcej w Księdze Oczyszczenia)
3. Jeżeli nie jest w stanie sam dokonać aktu oczyszczenia, powinien skorzystać z pomocy drugiej osoby.
4. Jeżeli jedna z jego kończyn (obmywanych podczas oczyszczenia) jest zraniona powinien obmyć ranę wodą. Jeżeli obmycie może zaszkodzić, wolno mu rzetrzeć uszkodzoną powierzchnię wilgotną dłonią. Jeżeli to również szkodzi, powinien wykonać tajammum.
5. Jeżeli ma bandaż lub gips na części kończyny, powinien je przetrzeć wilgotną dłonią (zamiast umyć kończynę). Nie musi wykonywać tajammum, albowiem przetarcie zastąpiło obmycie.
6. Dozwolone jest wykonanie tajammum kurzem ze ściany lub innej czystej powierzchni na której ten się znajduje. Jeżeli ściana pokryta jest farbą lub innym materiałem, którego nie możemy zaliczyć do kategorii „naturalnej” substancji, nie powinna być użyta do tajammum, chyba, że pokrywająca ją warstwa kurzu jest gruba.
7. Jeżeli nie możemy wykonać tajammum kurzem z ziemi lub ściany lub innego przedmiotu, którego powierzchnia pokryta jest kurzem, można umieścić trochę pyłu, kurzu w pojemniku lub chusteczce i nim wykonać tajammum.
8. Jeżeli chory wykonał tajammum do jednej modlitwy i dotrwał w stanie czystości do drugiej modlitwy, nie potrzebuje wykonywać nowego oczyszczenia.
9. Chory powinien oczyścić swoje ciało z wszelkich fizjologicznych nieczystości. Jeżeli jest to niemożliwe, powinien pomodlić się w stanie takim w jakim się znajduje. Jego modlitwa jest ważna, nie musi jej powtarzać.
10. Chory powinien modlić się w czystym ubraniu. Jeżeli znajdują się na nim fizjologiczne nieczystości, musi je usunąć lub zmienić ubranie. Jeżeli nie może tego uczynić, może modlić się w stanie takim w jakim się znajduje. Jego modlitwa jest ważna, nie musi jej powtarzać.
11. Chory powinien modlić się w miejscu, które jest czyste. Jeżeli miejsce, w którym się znajduje jest zanieczyszczone, należy je oczyścić lub zmienić je na czyste, lub okryć je czystą rzeczą (tkaniną itp.). Jeżeli jest to niemożliwe, chory może modlić się w stanie takim w jakim się znajduje. Jego modlitwa jest ważna. Nie musi jej powtarzać.
12. Nie wolno choremu opóźniać wykonania modlitwy poza obowiązujący ją czas. (np. ponieważ jest zbyt słaby, aby się oczyścić). Chory powinien oczyścić się na tyle na ile jest w stanie, wykonać modlitwę o czasie, nawet jeżeli jego ciało, ubranie lub/i miejsce jest zabrudzone nieczystością, której nie jest w stanie usunąć.

W JAKI SPOSÓB CHORY MOŻE WYKONAĆ MODLITWĘ?

1. Chory musi wykonać modlitwę na stojąco, opierając się o ścianę, kule, czy inną osobę, jeśli potrzebuje pomocy.

2. Jeżeli nie może stać, powinien modlić się na siedząco, a najlepszą pozycją jest pozycja „klęczna”.
3. Jeżeli nie może siedzieć, powinien leżeć na boku, z twarzą skierowaną w stronę Qibli, lepiej jest, aby leżał na prawym boku. Jeżeli nie jest w stanie zwrócić się w stronę Qibli, powinien zmówić modlitwę a takiej pozycji w jakiej może. Jego modlitwa jest ważna, nie musi jej powtarzać.
4. Jeżeli nie jest w stanie odmówić modlitwy na boku, powinien uczynić to leżąc na plecach ze stopami skierowanymi w stronę Qibli. Lepiej jest aby unióś lekko głowę aby jego twarz była skierowana w stronę Qibli. Jeżeli nie jest w stanie skierować stóp w stronę Qibli, jego modlitwa jest ważna, nie musi jej powtarzać.
5. Chory musi wykonać ruku i sudżud podczas modlitwy. Jeżeli nie jest w stanie, może uczynić gest głową, pogłębiając go w momencie sadżda. Jeżeli może wykonać ruku, a nie może sudżud, powinien wykonać ruku normalnie, następnie wykonać gest zastępujący sudżud. Jeżeli jest w stanie wykonać sudżud, powinien wykonać sudżud, a uczynić gest zastępujący ruku.
6. Jeżeli chory nie może ruszać głową, powinien wykonać sygnał dla ruku i sudżud oczami, opuszczając je delikatnie w ruku, a bardziej w sudżuda. Jeżeli chodzi o wykonanie gestu palcem, jak czynią to niektórzy chorzy, nie jest to poprawne i nie są znane ku temu podstawy ani z Koranu ani z sunny Proroka (pzn) ani spośród wypowiedzi uczonych.
7. Jeżeli chory nie jest w stanie wykonać gestu głową, oczami, powinien modlić się w myślach, mówiąc takbir oraz recytując, czyniąc intencje w myślach dla ruku i sudżud, pozycji stojącej, siedzącej, albowiem każdy zostanie oceniony stosownie do intencji.
8. Jest rzeczą obowiązkową dla chorego, aby odmówił każdą modlitwę w wyznaczonym czasie, oraz wykonał każdy jej element stosownie do możliwości. Jeżeli udowodni, iż trudnym jest dla niego wykonywanie modlitwy o czasie może połączyć dhuhr oraz asr, następnie maghrib oraz isza, poprzez opóźnienie pierwszej lub ofiarowanie drugiej wcześniej, w zależności co jest dla niego łatwiejsze. Fadżr musi zostać odmówiony o właściwej porze, bez łączenia go z poprzedzającą lub następną modlitwą.
9. Jeżeli chory udaje się w podróż w celu leczniczych do innego kraju lub miasta, może skrócić cztero rakatowe modlitwy, odmawiając dhuhr, asr i ‘isza, oddzielnie jako dwa rakaty, dopóki nie wróci do swego miejsca zamieszkania, niezależnie od tego czy czas jego podróży jest krótki czy długi (zgodnie z opinią Szejka Muhammad Salih ‘Uthaimin).

MODLITWA ZA ZMARŁEGO, ‘DŽANAAZAH”.

[Koran 3:185] „Każdą dusza zakosztuje śmierci i w Dniu Zmartwychwstania zostaną wam w pełni dane nagrody. A ten, kto zostanie odsunięty od ognia i wprowadzony do Ogrodu, ten osiągnął szczęście. Bo życie tego świata, to tylko złudne używanie.”

Poeta rzekł: „Zabezpieczcie się przed tym co nieuchronne, albowiem każdy ze sług zakosztuje śmierci. I żałujcie za grzechy, które popełniliście podczas życia, bądźcie świadomi zanim zapadniecie w sen ostateczny. Będziecie żałować podróżując bez pożywienia, będziecie nieszczęśliwi, kiedy wezwie was głos. Czy chcecie być wśród tych, którzy mają pożywienie, sami nie mając nic?”

Islam otacza szacunkiem wszystkich wiernych. Kiedy umiera muzułmanin, naszym obowiązkiem jest wykonać na nim ghush lub tajammum (jeśli nie ma wody), uperfumować go, okryć (całunem – ‘kafn’), zmówić modlitwę i pochować.

UMIERAJĄCY.

Bliscy, zgodnie z zaleceniami sunny, kiedy zbliża się śmierć krewnego, powinni

1. Wykonać ‘talqin’ tzn. nakłaniać umierającego do wypowiedzenia szahady (można choremu recytować) tj.: „La ilaaha illa llaah, ła Muhammad ar–rasulullah”, albowiem powinny być to ostatnie słowa, które muzułmanin wypowiada przed opuszczeniem tego świata i spotkaniem ze Stwórcą.

- Abu Sa'eed Al-Khudaree przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **"Recytujcie umierającym: 'Laa ilaaha ill Allah'"**. (Muslim) Talqin jest zalecany wtedy, kiedy pacjent sam nie potrafi szahady.
2. Skierować umierającego w stronę Qibla, układając go na prawym boku. Abu-Qataadah zrelacjonował: **„Kiedy Prorok przybył do Medyny, zapytał o Bara bin Ma'arur. Kiedy dowiedział się, iż ten zmarł i zostawił testament, w którym jedna trzecia pieniędzy przeznaczona była dla Proroka (pzn) i w którym wymagał, aby zwrócono jego ciało twarzą w stronę Qibla, Prorok rzekł: 'Ma rację odnośnie Fitrah. Aczkolwiek zwracam jedną trzecią pieniędzy jego synowi.'"** (Al-Haakim)
  4. Zamknąć oczy zmarłego. W hadisie przekazanym przez Muslim, Prorok (pzn) wszedł do domu Abee Salmah po jego śmierci i zobaczył, iż jego oczy były otwarte – zamknął je i rzekł: **"Zaprawdę, kiedy dusza się przenosi, oczy za nią podążają."**
  5. Okryć ciało. Aisza przekazała, iż kiedy Prorok (pzn) zmarł, był okryty. (Muslim/Bukhari).
  6. Dokonać pogrzebu jak najszybciej po śmierci. Przygotowaniem powinni zająć się najbliżsi krewni. Ciało nie wystawia się na widok publiczny, nie wolno opóźniać pogrzebu (np. ponieważ krewny jest nieobecny). Ali Bin Abeetaalib przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **"Ali, nie powstrzymujcie (opóźniajcie): modlitwy kiedy jej czas obowiązuje, dżanazach (pogrzebu) oraz niezamężnej kobiety, jeśli znajdzie właściwego kandydata."** (Ahmad)
  7. Uregulować długi zmarłego. Kiedy zmarły zostawia długi, powinny zostać spłacone z jego majątku. Kiedy nie pozostawia środków, jego krewni powinni uregulować dług. Abu Hurairah przekazał, iż Prorok (pzn) rzekł: **"Dusza wiernego jest przywiązana do długu dopóki nie zostanie on spłacony."** (Ahmad) Hadis ten odnosi się do wiernego, który pozostawił po sobie środki finansowe – z których można uregulować należność. Jeśli nic nie pozostawił, jednak zamierzał spłacić dług, lub pozostawił pieniądze – a krewni odmówili uregulowania, Allah spłaci dług za niego. Prorok nie odmawiał modlitw nad al-maddzuun, dłużnikiem, aczkolwiek kiedy umma stała się finansowo stabilna, spłacał długi z 'Bait maalil Muslimiin', zasobów finansowych muzułmańskiej społeczności, i modlił się nad zmarłymi.
  8. Sunna zaleca, aby wierny, którego krewny (muzułmanin) zmarł, czynił za niego dua. Nie wolno modlić się za krewnych, którzy nie byli muzułmaninami.

ZASADY OBMYWANIA.

Na ghusl składają się: intencja oraz obmycie całego ciała. Wykonujący ghusl powinni być ludźmi zaufanymi. Prorok (pzn) rzekł: **"Niechaj ludzie godni zaufania obmywają wszystkich zmarłych."** (Ibn Maaja)

Oczyszczenie należy rozpocząć od delikatnego uciskania żołądka i opróżnienia zawartości. Następnie w rękawiczkach należy obmyć intymne części ciała, wykonać wudu i umyć ciało trzy razy (sunna dopuszcza pięć, siedem razy) wodą z mydłem, zaczynając od prawej strony. Włosy kobiety muszą zostać rozpuszczone i umyte. Kobieta, która nie ma krewnych, męża, i kiedy nie ma kobiet, które mogłyby wykonać na niej ghusl powinna zostać oczyszczona poprzez tajammum. Tak samo należy postąpić, jeśli nie ma mężczyzn, którzy mogą wykonać ghusl dla zmarłego (mężczyzny).

Po oczyszczeniu, ciało wyciera się ręcznikiem do sucha, perfumuje. Prorok (pzn) zalecił, aby zmarłych namaszczać piżmem. Zasady ghusl, opierają się na hadisie przekazanym przez Umm 'Atijja: **"Wysłannik Allaha przyszedł do nas, kiedy kąpałyśmy jego córkę i rzekł: 'Umyjcie ją wodą trzy lub pięć razy, jeśli uważacie za konieczne i użyjcie kamfory lub czegoś podobnego podczas ostatniej kąpieli, następnie poinformujcie mnie, kiedy skończycie! Kiedy skończyłyśmy, poinformowałyśmy go, a on dał nam swoje odzienie mówiąc: 'Owińcie ją w to !'"** (Muslim/Bukhari)

CAŁUN – KAFN.

Po ghusl, zmarłego okrywa się całunem (arab. 'kafn'). Jednej zwój białego materiału powinien wystarczyć, hadisy zalecają jednakże trzy warstwy dla mężczyzn (ciało okrywa się 3 razy) i pięć dla kobiet. Po owinięciu w całun, należy odprawić modlitwę.

MODLITWA ZA ZMARŁEGO PODCZAS POGRZEBU.

Ciało zmarłego muzułmanina spoczywa w pozycji poziomej przed imamem, który stoi, zgodnie z sunną, na wysokości ramion zmarłego mężczyzny, lub na wysokości pasa kobiety. Wierni stoją za imamem. Modlitwa oprawiana jest w pozycji stojącej – qijaam (nie ma ruku ani sudżud), składa się z czterech takbir:

1. Pierwszy takbir.

Imam mówi „Allaahu Akbar”, podnosząc dłonie na wysokość uszu, a następnie kładąc poniżej klatki piersiowej. Wierni czynią tak samo. Imam recytuje „du'a al-istiftaah”: „Audhu billahi min asz-szajtani ar-radżimi, Bismillahi ar-rahmani ar-rahim“, a następnie recytuje surę Al-Fatiha.

2. Drugi takbir.

Imam mówi „Allahu Akbar” - nie podnosząc rąk. Prosi Allaha o błogosławieństwo dla Proroka, recytując drugą częśći taszahud („salatu ‘ala n-nabijj”)

Allahuma salli alla muhammadin
ła alla ali muhammadin
kama salajta alla ibrahima,
ła alla ali ibrahima
fil alamina innake hamidun mađżid
Allahuma barakti alla muhammadin
ła alla ali muhammadin
kama barakta ala ibrahima
ła alla ali ibrahima
fil alamina innake hamidun mađżid

Boże, pobłogosław Muhammada
i jego rodzinę
jak odarzyłeś błogosławieństwem Abrahama
i jego rodzinę
Ty jesteś najbardziej Wychwalony, Wysławiony
Boże, obdarz miłosierdziem Muhammada
i jego rodzinę
tak jak obdarzyłeś miłosierdziem Abrahama
i jego rodzinę
Ty jesteś najbardziej Wychwalony,, Wysławiony

3. Trzeci takbir.

Imam mowi „Allahu Akbar” i następującymi słowami modli się za zmarłego:

Allahuma aghfir li ahajjinaa ła majjitinaa ła
szaahidinaa ła ghaaibinaa
ła saghiirina ła kabiirina ła dhakarinaa ła unthaana;
Allahuma man ahja'tahu minaa fa'ahjihi 'ala-Islam,
ła man t'alaftahu minaa fa ta'afahu 'ala-Iman.

Boże, wybacz żyjącym i zmarłym, tym którzy są obecni
oraz tym, których nie ma z nami,
młodym i starszym, mężczyznom i kobietom
Boże, spraw, aby żyjący – żyli w Islamie
A ci, którzy umierają – umierają w wierze.

4. Czwarty takbiir

Po „Allahu Akbar”, imam kontynuuje:

Allahuma ła tahrinna adżrahu, ła ła taftinna
ba'adahu

Boże, nie odbieraj nam nagrody, która mu się
przynależy, i nie wystwiał doświadczać nas po jego
śmierci.

Kończy modlitwę, taslim

Assalamu allajum ła rahmatullah
Assalamu allajum ła rahmatullah

Pokój i miłosierdzie Allaha niech będą z Tobą
Pokój i miłosierdzie Allaha niech będą z Tobą ę

POGRZEB.

Zapewnienie pogrzebu zmarłemu muzułmaninowi jest obowiązkiem społeczności muzułmańskiej.

[Koran 77:25-26] "Czyż nie uczyniliśmy ziemi pomieszczeniem dla żywych i umarłych?"

Islam zabrania kremacji. Zmarli chowani są w ziemi. Podczas pogrzebu starannie zabezpiecza się zwłoki (przed zwierzętami, rozprzestrzenianiem się chorób). Sunna zaleca, aby głębokość grobu wynosiła minimum pięć stóp (lub więcej) a ciało spoczywało na prawym boku twarzą ku Qibla. Po pogrzebie, należy prosić Allaha o miłosierdzie dla zmarłego.

Kiedy ciało jest opuszczane do grobu, można powiedzieć:

Bismillaahi ła 'alla millati rasulullah

Dokonujemy pochówku w Imię Allaha i zgodnie z tradycją Proroka

Każdy kto obecny jest podczas pochówku, może pomóc przy wypełnianiu grobu ziemią, dwoma rękoma, co najmniej trzy razy.

Za pierwszym razem, można powiedzieć:

Minhaa khalaqnaakum

Z prochu zostałeś stworzony

Za drugim:

ła fiihaa nu'iidukum

I w proch się obrócisz

Za trzecim:

ła minhaa nukhrijikum taratan uhraa

I z prochu zostaniesz wskrzeszony

MODLITWA O DESZCZ, 'ISTISQAA'.

„Prorok udał się na wyznaczone miejsce do modlitwy (al-musalla), aby prosić o deszcz. Najpierw uczynił dua, prosząc o deszcz, następnie zwrócił się w stronę Qibli i zmówił dwa rakaty. Wywrócił swoje okrycie, prawą stroną na lewą.” (Bukhari).

Anas bin Malik przekazał, kiedy Umar bin Al-Khatab był Kalifem i miała miejsce susza, prosił Abbas'a, aby prowadził modlitwę o deszcz, mówiąc: **„Boże, zwykliśmy byli uciekać się do wstawiennictwa Twego Proroka i zsyłałeś nam deszcz, teraz uciekamy się do wstawiennictwa wuja Twego Proroka, zatem ześlij nam deszcz.” I deszcz padał.**” (Bukhari). Ten hadis udawadnia, iż muzułmanie uciekali się do wstawiennictwa Wysłannika podczas jego życia, prosząc go, aby czynił dla nich dua o deszcz. Kiedy Prorok odszedł z tego świata, nie prosili już go o dua, lecz zwracali się o to do jego wuja, Abbas'a – ten czynił dua do Allaha za muzułmanów.

MODLITWA PODCZAS ZAĆMIENIA SŁOŃCA, 'KUSUUF'.

Zrelacjonowała Aisza: **„Podczas życia Proroka (pzn) miało miejsce zaćmienie słońca, wysłał wtedy muezina, aby ogłosił salat-ul-dżamma'ah (modlitwę zbiorową), następnie stał odmawiając dwa rakaty z czterema ruku i czterema sadżda.”** (Bukhari).

Zrelacjonowała Aisza: **„Podczas życia Proroka miało miejsce zaćmienie słońca, zatem Prorok wstał i poprowadził ludzi w modlitwie, a jego recytacja trwała długo. Potem wykonał ruku i pozostał w tej pozycji przez dłuższy czas. Następnie podniósł głowę i długo recytował, ale krócej niż podczas pierwszej (recytacji). Następnie podniósł głowę i wykonał dwa sadżda. Potem wstał i odmówił drugi rikat, tak jak pierwszy. Potem zrobił taslim, słońce znów się pojawiło. Następnie zwrócił się do ludzi, mówiąc: „Słońce czy księżyc nie zachodzą z powodu czyjejś śmierci czy narodzin. Są to raczej dwa znaki spośród znaków Allaha, które pokazuje swoim sługom. Zatem, kiedy je widzicie, zostawcie wszystko i módlcie się do Allaha i rozdawajcie jałmużnę. O naśladowcy Muhammada, nikt nie jest bardziej zazdrosny niż Allah, kiedy Jego sługa, kobieta, mężczyzna cudzołoży. O naśladowcy Muhammada, na Allaha, gdybyście**

wiedzieli to co ja wiem, śmielibyście się bardzo mało, za to wiele łez byście wylali. Czyż nie przekazałem wam (wiadomości)?” (Bukhari zgodnie z jego wersją oraz Muslim w skróconej wersji).

MODLITWY NA RÓŻNE OKAZJE – DU’A.

Zobacz: <http://www.planetaislam.com/praktyka/duaa.html>

MODLITWA PROROKA (PZN).

- **[Koran 73:1-4] „O Ty owinięty szatą, czuwaj na modlitwie nocą, niewiele wyczywając – pół nocy lub nieco mniej, albo trochę więcej, i recytuj wyraźnie Koran.”**
- **„Prorok nie kończył recytacji Koranu w mniej niż 3 dni.”** (Ibn Sa’ad).
- **„Zwykł był recytować każdy werset (ajat) oddzielnie tak jak: „Alhamdulillah rabiil’alamin” następnie czynił pauzę, „Arrahmani ar-rahim” następnie czynił pauzę.”** (Tirmidhi).
- **Mawiał: „Przyozdabiajcie Koran swym głosem, (recytacja Koranu) spokojnym głosem wzmoże piękno Koranu.”** (Abu Dawud, autentyczny).
- **„Zwykł był wydłużać recytację Koranu (tych głosek, które należało wydłużać).”** (Ahmad, autentyczny).
- **„Modlił się w sandałach (czasami).”** (Uzgodniony). Modlitwa w obuwiu jest dozwolona, jeśli obuwiu jest czyte.
- **„Czynił tasbih (wystawianie Allaha) na prawej ręce.”** (Tirmidhi, Abu Dawud, autentyczny).
- **„Kiedy coś Proroka trapiło, odmawiał modlitwę.”** (Ahmad i Abu Dawud, dobry).
- **„Kiedy siedział podczas modlitwy, trzymał dłonie na kolanach, podnosił palec wskazujący prawej ręki, modląc się z pokorą.”** (Muslim). **„Ruszał palcem wskazującym prawej ręki (w górę i w dół), podczas składania pokornych prośb.”** (Nasa’i, autentyczny). **„Prorok rzekł: ‘Jest to cięższe dla szatana, niż uderzenie żelazem (odnosi się do palca wskazującego)’”** (Ahmad, dobry). Czterej Imamowie stwierdzili: „Jeżeli hadis jest autentyczny, jest moją drogą (madh-hab).” Zatem wznoszenie palca i trzymanie rąk na klatce piersiowej jest częścią „drogi”, ie. jest sunną w modlitwie. Imam Malik oraz Imam Ahmad, jak również niektórzy uczeni Szafi’i wyraźnie zalecają wznoszenie i opuszczanie palca wskazującego, jako elementu sunny. Prorok (pzn) wyjawiał mądrość tego elementu modlitwy we wspomnianym hadisie, ruch wskazującym palcem jest symbolem taħhid ie. Jedności Allaha oraz Jego wyłącznego prawa do czci. Jest to cięższe dla Szatana niż uderzenie żelazem, albowiem Szatan nienawidzi taħhid. Obowiązkiem muzułmanina jest naśladowanie Proroka, który rzekł: **„Módlcie tak, jak ja się modliłem.”** (Bukhari)
- **„Kładł prawą rękę na lewej, trzymając ręce na klatce piersiowej (podczas modlitwy).”** (Ibn Khuzaimah i inni, Tirmidhi ocenił jako dobry).
- **„Kiedy stajecie do modlitwy, wykonajcie dokładnie wudu, potem stańcie twarzą w kierunku Qibli, powiedzcie Takbir, następnie recytujcie to, co jest dla was najłatwiejsze (do zapamiętania) z Koranu; następnie pokłońcie się, aż odpoczniecie w ruku, potem podnieście się, aż staniecie wyprostowani, następnie skłońcie się, aż odpoczniecie w sudżud(pokłonie); potem podnieście (głowę), aż odpoczniecie siedząc, następnie pokłońcie się, aż odpoczniecie w sudżud. Czyńcie tak we wszystkich modlitwach.”** (Uzgodniony). [Poprzez słowa „recytujcie co dla was jest łatwe z Koranu” niektórzy uczeni rozumieją surę Al-Fatiha (Otwierającą)].
- **„Kiedy Prorok rozpoczynał modlitwę, podnosił dłonie do poziomu ramion. Mówił „Allahu Akbar”, a każda „kosteczka” wracała na swe miejsce, kiedy stał wyprostowany. Następnie recytował. Potem mówił: „Allahu Akbar”, podnosząc dłonie do poziomu ramion, następnie wykonywał pokłon, opierając dłonie na kolanach, spoczywając w tej pozycji, nie podnosił ani nie opuszczał głowy. Następnie podnosił głowę mówiąc „Allah słyszy tych, którzy Go**

chwala”. Następnie podnosił dłonie na wysokość ramion, odpoczywając. Następnie mówił „Allahu Akbar”, i spoczywał na kolanach, czynił pokłon opierając czoło i palce stóp o ziemię. Wyprostowując się, mówił „Allahu Akbar” siadał na lewej nodze, chwilę odpoczywał, mówił „Allahu Akbar” i następnie znów robił pokłon. Po dwóch rakatach, podnosił się, mówił „Allahu Akbar” podnosząc ręce do poziomu ramion, tak jak na początku modlitwy, następne dwa rakaty wykonywał tak samo jak pierwsze. Następnie siedząc po ostatnim pokłonie, przed Taslim, przesuwał lewą nogę tak, iż siedział na lewym udzie.” (Bukhari w krótszej wersji, Abu Dawud oraz inni. At-Tirmidhi ocenił jako dobry i autentyczny hadis).

Opracowanie: Madżida Al-Saleh: ukhtimuslimah@yahoo.com
Konsultacje lingwistyczne Joanna Chołuj,
Konsultacje merytoryczne: Mohammed Al-Saleh

Przy przygotowaniu powyższego opracowania wykorzystano:

- „The pillars of Islam & Iman and what every Muslim must know about their religion” autor: Muhammad bin Jamil Zino, Wykładowca Dar-ul-Hadith Al-Khairijah Makkah Al-Mukarramah. Wydawnictwo: Darussalam. Wrzesień 2000.
- „The Prophet’s manner of performing prayers”, Szeikh Abdul Aziz bin Abdullah bin Baz, English version. Wydawnictwo: Ministry of Islamic Affairs, Endowments, Da’awah and Guidance, Kingdom of Saudi Arabia 1995.
- Angielskie tłumaczenia zbiorów hadisów Bukhari, Muslim
<http://www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/bukhari/>
<http://www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/muslim/>
- Polskie tłumaczenie Koranu wg. Józefa Bielawskiego. PAN 1997

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci zabronione.